

Leto XIX. Stev. 147

DIREKTOR »BORBE«
VLAJKO BEGOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
MIROSLAV VITOROVIC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka. — Ceni 10 dinarjev

Ljudska BORBA

PRAVICA

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA JUGOSLAVIJE»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 3. OKTOBRA
1934 * MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
* OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

OB OBOROŽENEM SPOPADU V AMERIKI

Guatemala pred Varnostnim svetom

Iz brzojavke guatemalskega zunanjega ministra Varnostnemu svetu — Spomenica predsednika Arbenza —
Nicaragua in Honduras odklanjata protest guatemalske vlade

New York, 20. junija (Reuter, Tanjug)
Varnostni svet se je sestel danes ob 19 po srednjeevropskem času. V prejšnjem poročilu je bilo rečeno, da se bo sestel šele v ponedeljek popoldne, da bi proučil pritožbo Guatemale zaradi agresije z ozemlja Nicaragae in Hondurasa. Ker pa je stalni predstavnik Guatemale v ZN Arriola vztrajal na zahtevi, naj se sestane prej, je predsednik Varnostnega sveta v tem mesecu ameriški predstavnik Lodge sklenil, da bo sestanek danes. Odkar je izbruhnila korejska vojna, je to prvi primer, da se Varnostni svet sestane v nedeljo.

V brzojavki, poslani včeraj zjutraj Združenim narodom, je guatemalski minister za zunanje zadeve Toriello navedel obširen seznam incidentov, do katerih je prišlo pred oboroženim vdorom na guatemalsko ozemlje iz sosednjih dežel Hondurasa in Nicaragae. Zadnje med temi »invazivskimi dejanji« je bilo daviženje bombardiranje glavnega mesta Guatemale z letali, izdelanimi v

ZDA, ki so priletela iz teh dveh dežel. V brzojavki je rečeno, da so bile med bombardiranjem, katerega cilj so bila tudi vojaška oporišča, zadeta vladna poslopja in zasebne hiše. Ista letala so napadla tudi vojaško oporišče v pristanišču San Jose.

V Toriellovi brzojavki, poslani Varnostnemu svetu, je rečeno, da sta vladi Nicaragae in Hondurasa »na pobudo tujih mono-

polov, katerih koristi so bile prizadete z napredno politiko guatemalske vlade, zagrešili odkrito agresijo«. V brzojavki je nadalje rečeno, da je Guatemala branila samo svoje suverene pravice, ko je izdajala zakone, ki jih je smatrala za nujno potrebne za povečanje gospodarskega in socialnega napredka svoje dežele. Zaradi vsega tega, je rečeno v brzojavki, mora Varnostni svet ta mednarodni zločin še prav posebno obsoditi in storiti nujne ukrepe, da se prepreči »razbijanje miru in mednarodne varnosti v tem delu Srednje Amerike ter zajezi agresija proti Guatemali.«

Prvi znaki ameriško-guatemalskega spora so se pokazali, ko je guatemalska vlada nacionalizirala nekatere dele zemlje, katere lastnik je družba »United Fruit«. Guatemala je obdolžila ZDA, da je njihovo stališče nasproti tako imenovani komunistični infiltraciji v Guatemali plod spora zaradi te družbe, za katero se skrivajo ameriške koristi.

Invazivske čete, ki operirajo iz Hondurasa in Nicaragae in ki so sestavljene iz guatemalskih beguncev, prodirajo v več smerih z morja, iz zraka in s kopnega. Glavno mesto Guatemale je zatamnjeno. Nicaragua in Honduras odklanjata proteste guatemalske vlade proti dejavnosti upornikov na njenem ozemlju. Glavni cilj napada letalstva so guatemalske zaloge bencina, o katerih ameriški tisk sodi, da bi zadostovale kvečjemu za dva do tri tedne operacij. Včerajšnji »New York Post« objavlja članek Lernerja, ki se je nedavno mudil v Guatemali in ki pravi, da je nemogoče, da bi uporniške čete začele akcijo same in da vsekakor gre za velike vsote od zunan, na pr. od družbe »United Fruit«. Predstavnik te družbe pa je izjavil, da se družba ukvarja samo z izvozom banan, za vse drugo pa da se ne zanima.

Predsednik Arbenz je sinoči naslovil na guatemalsko prebivalstvo spomenico, v kateri poziva kmetje in delavce, naj zagrabijo za orožje ter branijo Guatemalo proti osvajalcem. Predsednik Arbenz pravi, da so osvajalci prodrli že več kilometrov na ozemlje Guatemale. Na koncu izraža prepričanje, da bodo guatemalske čete zmagale.

Uporniški radio pa je hkrati pozval prebivalstvo Guatemale, naj s sabotažami na vseh področjih pripomore k nasilnemu strmoglavljenju vlade. Ta radijska postaja je dala podrobna navodila delavcem in uslužbencem vseh panog, kako naj sabotirajo. Ista radijska postaja je zanikala, da bi bile uporniške sile bombardirale Guatemala, hkrati pa je trdila, da bodo te sile »v enem tednu« strmoglavile vlado.

Mehika proti intervenciji

Mexiko City, 20. junija (AFP). Načelnik mehiškega generalštaba in minister za obrambo general Tomas Sanchez Hernandez je sinoči izjavil, da bi se Mehika uprla, če bi hotele oborožene sile za vdor v Guatemala uporabiti mehiško ozemlje. V izjavi za tisk je general Hernandez rekel, da so dobili vojaški poveljniki navodila, naj poskrbe za varnostne ukrepe in strogo kontrolo vseh ljudi, ki bi hoteli prifežati iz Guatemale v Mehiko.

ZAKLJUČEN JE FESTIVAL SLOVENSKE IN HRVATSKE MLADINE

MANIFESTACIJA BRATSTVA IN KULTURNE TVORNOSTI

Nad 10.000 mladine iz Hrvatske in Slovenije je prišlo k zaključnim prireditvam — Med gosti sta bila tudi predsednik Ljudske skupščine LR Slovenije Miha Marinko in podpredsednik Sabora LR Hrvatske Nikola Sekulić

Koper, 20. jun. Se nikdar se v starem mestu Koprju ni zbralo toliko mladih ljudi kot danes, prišli so na svečanosti zaključek festivala slovenske in hrvatske mladine, ki je trajal ves teden v koprskem in bujskem okraju. Že včeraj so prispeli tisoči mladi-

dincev in mladink iz najrazličnejših krajev Hrvatske in Slovenije, danes zjutraj pa so neprenehoma prihajale nove in nove skupine. Mladina je preplavila koprsko ulice, staremu mestu je dala povsem novo, mladostno lice.

Ob devetih se je začel polniti veliki Trg maršala Tita, ki ni mogel sprejeti vseh udeležencev festivala. Zato je bilo vse mesto ozvočeno, da so lahko bili vsi povezani z zaključno slovesnostjo festivala.

Sekretar CK Ljudske mladine Slovenije Tine Remškar je v uvodnem govoru prikazal pomen in uspeh festivala. Nad sto kulturnih in drugih prireditev je bilo v tem tednu v koprskem in bujskem okraju. Več kot štiri tisoč mladincev in mladink je na njih nastopalo, prisostvovalo pa jim je nad štirideset tisoč gledalcev. — Festival je bil močnega manifestacija bratstva in enotnosti mladine, bil je prispevek k vse boljšemu spoznavanju in zblizjevanju mladine obeh sosednjih ljudskih republik.

Mladinski festival — je na koncu svojega govora dejal tovariš Remškar — je vili novih moči in nove vere v silno ustvarjalno moč našega ljudstva, hkrati pa je zagotovil, da bo mladina še z večjimi napori nadaljevala delo za dvig socialistične zavesti, za vedno višjo kulturno in politično raven naše mladine ter za napredek in neodvisnost naše socialistične domovine.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Mendès-France se je sestel z Edenom in Smithom

Novi predsednik francoske vlade je obrazložil britanskemu in amerišnemu ministru svoje stališče

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)
Pariz, 20. junija. — Danes popoldne, potem ko je formalno prevzel svoje mesto, je novi predsednik francoske vlade in ministra za zunanje zadeve, se je Mendès-France sestel z voditeljema angleške in ameriške delegacije v Zenevi Edenom in Bedellom Smithom. Najprej se je sestel z Edenom na kosilu v angleškem veleposlanstvu, pozneje pa s Smithom. V političnih krogi domnevajo, da je obema pojasnil svoj načrt, po katerem naj bi čimprej dosegli premirje v Indokini, pozneje pa časten mir »ob navzočnosti Francije na Daljnem vzhodu.«

Ker Francija ne bo zastopana na sestanku anglo-ameriških državnikov 25. junija v Washingtonu, na katerem se ne bodo dotaknili samo vprašanja Indokine, je bila to za novega francoskega ministrskega predsednika in zunanjega ministra edina priložnost, da v neposrednem stiku z udeležencem washingtonske konference pojasni svoje stališče o načinu ureditve indokitajskega vprašanja. Predsednik Mendès-France je obljubil, da bo do dne 20. julija sklenjeno premirje ali pa bo s svojo vlado odstopil.

B. Petič

Ozadje spopada

V New Yorku sodijo, da guatemalska vlada ne more dosti pričakovati od Varnostnega sveta

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)
New York, 20. jun. (Po radiogramu). Položaj v Srednji Ameriki je nevarno napet. Združeni narodi so bili pozvani, naj nemudoma ukrepajo. Toda kaže, da guatemalska vlada ne more dosti pričakovati od akcije Varnostnega sveta.

Iz dobro obveščenih krogov je prišla vest, da se bo večina v Varnostnem svetu izrekla zoper kakršno koli akcijo OZN, preden ne bo regionalna organizacija ameriških držav razpravljala o položaju. To bi pomenilo, kot sodijo nekateri opazovalci, da bi

za nekaj časa odložili kakršno koli potezo OZN.

Je še druga možnost — da Guatemala zahteva od Generalne skupščine OZN, naj se nemudoma sestane in stori ukrepe, ki jih Svet ni storil. Toda za takšen korak je potrebna večina 31 članov organizacije. Vprašanje je, ali bi Guatemala spričo 20 latinskoameriških glasov in OZN in glasov Britanske skupnosti narodov ter drugih zaveznikov ZDA lahko prodira s takšno zahtevo.

Ti dogodki so posledica dolgotrajnega in zamotanega spora, katerega glavni udeleženci so guatemalska vlada, amer. družba »United Fruit«, State Department v Washingtonu in režim latinsko-ameriških držav, ki obkrožajo Guatemala.

Pred letom dni, 1. aprila 1953, je guatemalska vlada obvestila OZN o »seriji dejstev, ki kažejo, da gre za odkrito sovraštvo in grožnje z intervencijo za notranje zadeve republike Guatemale«. Guatemala je tedaj, kot tudi zdaj trdila, da ni »satelit niti SZ niti ZDA niti katere koli druga države«.

Washington je ves čas zavračal vse trditve, da ima prste vmes pri kateri koli akciji proti režimu predsednika Arbenza.

V razgovoru z dopisnikom »Washington Post« je predstavnik State Departmenta takole povzel stališče ameriške vlade nasproti republikli Guatemali: »Guatemala je predvsem član organizacije ameriških držav in vse spore z njo je moč rešiti prek te organizacije.«

Ta organizacija, katere član je Guatemala, prav tako pa tudi ZDA, je bila ustanovljena v začetku minulega stoletja. Njena Ustanovna listina obsega vrsto določb. Izmed njih so najvažnejše te tiste, ki govore, da je treba »vse mednarodne spore članic miroljubno rešiti« in ki proglašajo, da ni dovoljena intervencija v notranje zadeve druge države. Guatemala se sklicuje na te določbe in trdi, da sta vladi Hondurasa in Nicaragae ob podpori ZDA prekršili to določbo in da s svojimi akcijami ogrožata mir v Srednji Ameriki.

Jaša Levi

PRED RAZGOVORI CHURCHILL - EISENHOWER

»Cementirati most prijateljstva«

Skušali bodo odstraniti »krizo nezaupanja v angleško-ameriški zvezi« in razpravljali o sklenitvi defenzivnega pakta v Jugovzhodni Aziji

London, 20. junija (Tanjug). Angleški diplomatski krogi pravi, da se bodo razgovori med Churchillom in Eisenhowerjem konec tega tedna v Washingtonu nanašali razen na vprašanja Jugovzhodne Azije tudi na Srednji vzhod in na varnost v zahodni Evropi. Po splošni sodbi bo prvo in najvažnejše vprašanje, ki mu bosta posvetila največ časa, priprave na sklenitev defenzivnega pakta v Jugovzhodni Aziji.

Ze samo dejstvo, da se obe vladi pripravljata na ta pogajanja s skrajnim ciljem, da bi odstranili »krizo nezaupanja v angleško-ameriški zvezi«, dokazuje, da bo razprava o skupni politiki v Aziji najhujša preizkušnja solidnosti anglo-ameriške zveze. Nič tu ne prikriva, da so nasprotja v koncepcijah obeh vlad glede akcije, ki jo je treba začeti v tem delu sveta, nevarno razdvojila London in Washington. Politični krogi menijo, da bo za okrepitev osi v teh razgovorih med najvišjima predstavnikoma obeh držav treba »cementirati most prijateljstva«; da pa bi to dosegli, je potreben sporazum o konkretnih vprašanjih.

Po mnenju angleških opazovalcev bodo razgovori omogočili pravo izmenjavo mnenj, ker niti ZDA same še nimajo dokončnega načrta o sklenitvi nekakšnega atlantskega pakta o Jugovzhodni Aziji. Na drugi strani pa ostane odprto vprašanje, ali nadaljevanje dela ženevske konference in negotovost njenega izida glede sporazuma o Indokini olajšuje ali otežkoča nalogo angleških državnikov. Mnenja o tem so deljena. Toda konferenco so podaljšali in podaljšali so torej tudi obveznosti, ki jih je Churchill dal parlamentu, da vlada ne bo sklepala novih vojaških ne-

Mendès-France okleva v Ženevi

Zeneva, 20. junija (Tanjug). Tu sodijo, da bo Bedell Smith, ki se bo nocoj sestel v Parizu z Mendès-Franceom, sporočil novi francoski vladi mnenje ZDA, naj bi bilo v prihodnjih treh tednih v Zenevi čim manj političnih sestankov.

Francoski opazovalci v Zenevi so zaskrbljeni, ker je Mendès-France preložil prihod v Zenevo. Namestnik šefa francoske delegacije Chauvel je nocoj odpotoval v Pariz, da bi prepričal Mendès-Francea, naj pride čimprej v Zenevo.

Predsednik Tito kolektivno rudnika Banovići

Brioni, 20. junija (Tanjug)
Ob veliki nesreči, ki je zadela rudarje Banoviće, je predsednik republike Josip Broz-Tito poslal kolektivno tega rudnika naslednje pismo:

»Dragi tovariši! Globoko me je pretresla vest o nesreči, ki je te dni zadela vaš kolektiv. Delim žalostna in bolesta čustva družin ponesrečenih rudarjev, razumem pa tudi vašo bolestin in žalovanje za ponesrečenimi tovariši, ki so skupaj z vami delali in delili radost v vaših čedalje večjih uspehih in svetli perspektivi, dvigajoči se iz naporov vašega kolektiva in vse naše delovne, socialistične skupnosti.

Dolžnost naše skupnosti je, da družinskim članom vsaj gmotno omilimo ta udarec, vi, dragi tovariši, pa jim bodite v njihovi bolesti v moralno oporo.

Vse kaže, da je vzrok nesreče, ki vas je zadela, nepredvidena zahrbtna elementarna sila, toda vi in mi vsi skupaj moramo storiti vse, da bomo v prihodnje takšne nesreče preprečili. Naj bo žalosten nauk vsem našim delovnim kolektivom, ki opravljajo podobno delo, zlasti pa tistim članom kolektivov, ki izpolnjujejo vodilne naloge.

Z željo za nadaljnje srečno in uspešno delo vašega kolektiva vas pozdravljam. — Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Josip Broz-Tito.

Pismo predsednika Tita rudarjem »Ugljenika«

Brioni, 20. junija (Tanjug)
Predsednik republike Josip Broz-Tito je poslal kolektivno rudnika »Ugljenika«, ki ga je te dni zadela elementarna nesreča, naslednje pismo:

»Dragi tovariši!
Elementarna nesreča, ki je zadela vaš kolektiv in izrgala iz vaših vrst toliko dragocenih življenj, me je globoko pretresla.

Vremenska napoved

Vremenska napoved za ponedeljek, 21. junija: Lepo vreme z delno oblačnostjo. V alpskem svetu nagiben h kratkotrajnim ploham. Zjutraj po kotlinah rahla megla, dnevna temperatura do 29° C.

Josip Broz-Tito.

Zlet gorenjskih delovnih ljudi se je razvil v KULTURNO-POLITIČNO SLAVJE

Med drugimi je zborovalcem govoril predsednik delavskih društev »Svoboda« tov. Ivan Regent

Zirovnica, 20. junija

V zeleno, idilično tesen Završnico pod starim kopastim očalom Stolom, so se danes zgrnile več tisočglave množice gorenjskih ljudi. Med njimi je bilo tudi več starih svobodašev, jeseniških in javorniških železarjev, ki so se pred 20, 30 leti, skrivajoč se pred žandarji, shajali na istem mestu. Tu je v zvezi prenekatere misel, ki je v obliki stare puntarske pesmi ali klene recitirane besede šla med zatirane ljudi.

Tradicionalna Završnica je bila tudi tokrat prča rasti delavske kulture, saj je bil zlet gorenjskih delovnih ljudi v prvi vrsti namenjen podelitvi prapora in diplom najboljšim gorenjskim delavskim društvom »Svoboda«. Okrog 10. ure je bil prostrani travnik preurejen v zborovalni prostor s tribuno, domala pol posameznikov, zlasti pa družin, ki so veselo razpoložene pričakovale začetek slavnosti. Ko so naposled prispeli še častni gostje, predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS Boris Kraigher, predsednik Zveze Svobod Slovenije Ivan Regent in član CK ZKS Boris Zihlerl, se je začel slavnostni del zleta gorenjskih delovnih ljudi. Otvoril ga je France Pogačnik, predsednik radovljskega okrajnega sindikalnega sveta. Nanizal je nekaj zanimivih letnic o nastanku prvih gorenjskih delavskih društev kot na pr. jeseniškega in tržiškega, ki sta bili ustanovljeni že 1913. leta in ki sta polno zaživeli v letih med obema svetovnjima vojnama. Spomnil se je tudi pionirjev delavske kulture kot so bili pevovodja Ambrožič in Franc Menciger, odrski delavci, Jeseničani Skrlj, Kobentar, Tone Cufar, Jože Leščan, Podobnik in drugi. Med uspešni prireditelji predvojnih »Svobode« je govornik navedel šahovski turnir

na poključskih galerijah, ki se je ob polnoštevni udeležbi razvil v pravo manifestacijo delavske misli, naposled izlet javorniških pevcev v Bohinj, ki so ga razgnali žandarji, veliki fizikturni nastop v Lescah in udeležbo gorenjskih Svobodašev na kongresu 1935 v Celju.

Nato je burno pozdravljen spregovoril predsednik Zveze društev »Svoboda«, ki je poudaril velik pomen tekmovanja, ki se je razvilo med delavskimi društvi na Gorenjskem in ki naj bo za vzgled tudi drugim okrajem. Uspehi tega tekmovanja so dokazali, da je neutemeljeno mišljenje nekaterih ljudi, čes da se bo na razvitejših gospodarskih temeljih sama od sebe izoblikovala nova kultura. »Napačno bi bilo«, je dejal tovariš Regent, »če bi se predajali takim spontanostim, v upanju, da bodo novi ljudje zrasi iz naše stvarnosti. So tudi ljudje, ki nam očitajo, da s pospeševanjem kulturno prosvetne dejavnosti v okviru društev »Svoboda« zapadamo v primitivizem, naša Zveza komunistov pa da je s tem zapustila področje poklicne, tako imenovane vrhunske kulture. Tako mišljenje spet ni resnično, kajti poklicna gledališča in druge kulturne institucije prejemajo polno podporo ljudske oblasti. Res pa je, da bi bilo zaželeno, če bi se v kulturno prosvetno dejavnost v okviru društev »Svoboda« vključilo čim več poklicnih kulturnih delavcev, ki bi mogli posredovati veliko svojega znanja delovnim ljudem. Potrebno je, je poudaril predsednik, »da naše delavstvo skuša samo iz lastnih vrst ustvariti kulturo in vse, kar je za kulturno rast potrebno, kajti hkrati v gradnjo materialnih temeljev za socializem moramo ustvarjati osnove za naš nadaljnji kulturni razvoj, za oblikovanje družbene nastave. Vse to je potrebno, da homo spo-

sobni upravljati našo državo, razvijati prosveto in kulturo.« Izmed gostov je nato svet gorenjskih delovnih ljudi pozdravil še Mavrčej Bore, tajnik Republiškega odbora sindikatov. Proti koncu slavnostnega dela zborovanja je bila podelitev zmagovalnega prapora in diplom najboljšim društvom »Svoboda«, ki so tekmovala od lanskega 29. no-

vembra. Prapor je bil izročen »Svobodi« iz Bohinjske Bistrice, ki je zasedla prvo mesto. Diplom pa so prejela naslednja društva, ki so se uvrstila po temle vrstnem redu: Javornik — Koroška Bela, Lesce, Podnart, Jesenice (vsa »Svobode«), SKUD »Anton Linhart« Radovljica, SKUD Bled itd.

N. Z.

Kulturno umetniško društvo »Jože Vlahovič« iz Zagreba je v Kopru nastopilo tudi s folklorno skupino

POSVETOVANJE PREDSTAVNIKOV KEMIČNE INDUSTRIJE

TEŽAVE S SUROVINAMI IN ELEKTRIČNO ENERGIJO

Sedanji način kupovanja surovin bi bilo treba spremeniti — Velika ovira — pomanjkanje energije

Posvetovanje predstavnikov kemijske industrije, ki je bilo te dni v Beogradu, je razen nekaterih splošnih pripomb o učinku instrumentov novega gospodarskega sistema na razvoj in izpolnitev proizvodnega plana te panoge opozorilo tudi na nekatero posebnosti. Predvsem so udeleženci poudarili potrebo po ohranitvi lanske ravni cen. Zaradi sedanjega uvoznega režima in visokih tečajev na deviznem obračunskem mestu pa cene izdelkov kemijske industrije ne padajo, marveč nasprotno, naraščajo.

V sedanji ravni cen se še ne zrcali pravo stanje, čeprav cene še zmeraj naraščajo. Toda v proizvodnji se izžepavajo rezerve surovin, kupljene lani po nižjih

cenah. Zdad računajo z nakupom ali pa so že kupili surovine po višjih cenah in podjetja kalkulirajo z novimi elementi ter izkazujejo cene, mnogo višje od prejšnjih. Se več, zaradi pomanjkanja rezervnih skladov, ki bi jih učinkovito ščitili pred izgubami, gredo podjetja pri določanju prodajnih cen tudi čez normalne potrebe. Takšen koeficient varnosti se pojavlja na trgu praznapraj kot činitelj naraščanja negotovosti. Da bi takšno tendenco zaustavili, so predstavniki kemijske industrije predlagali nekatere spremembe v sedanjem načinu kupovanja osnovnih surovin.

Precej pozornosti so na posvetovanju posvetili tudi preskrbi podjetij te panoge z za-

dostnimi količinami električne energije, zlasti proizvajalcev karbida, ki so bili pri sedanjem načinu omejevanja porabe električne energije malone zmeraj prizadeti prvi. Udeleženci posvetovanja so na pr. poudarjali, da dobivajo proizvajalci karbida v povojnih letih znatno manj električne energije kakor pred vojno, čeprav se je njena proizvodnja malone potrojila. Takšno nezadostno izkoriščanje zmogljivosti povzroča vrsto drugih težav, prevsem se zmanjša rentabilnost, kajti splošni režijski stroški, ki so v glavnem fiksni, zdad mnogo bolj obremenjujejo enoto izdelkov.

Spričo takšnega položaja so udeleženci posvetovanja poudarili, da bo ob razširitvi že obratujočih tovarn ali zgraditvi novih nujno treba upoštevati zagotovitev zadostne količine električne energije. V nasprotnem primeru bi nove tovarne delali izključno na račun starih, kar bi neogibno povzročalo še večje težave v preskrbi z električno energijo inih in drugih.

Zvezna skupščina se sestane spet 1. julija

Beograd, 20. junija (Tanjug). Predsednik Zvezne ljudske skupščine je sklical za 1. julij ob 12. uri seji Zveznega zbora proizvajalcev in Zveznega sveta.

Zakaj samo nogomet?

Tovariš urednik!

Ko bralec obrača strani vseh naših časnikov, najde v športnih rubrikah zelo lepa in obširna poročila o naših nogometiških s področnim opisom tekem, treningov, mnenj o posameznih igračih, njihovi kondiciji itd. Vse to je podprto z učinkovitimi slikami. Ljubitelji nogometa radi bero članke časopisnih poročevalcev. Svojo obveznost do tega kroga bralcev tisk v celoti izpolnjuje. Morda to tudi poveča naklado. So pa še tri stvari, o katerih bi bilo treba razmišljati. Prva je obveznost časnikov do drugih panog športa in telesne vzgoje, ki so zelo zapostavljene, druga obveznost do teh zapostavljenih športnikov in članov društev za telesno vzgojo, tretja in zelo važna pa je moralna in pedagoška stran, ki se tiče zlasti mladih.

Vtem ko naš tisk, zlasti vodilni časniki, posebej nogometu cele strani, igrače pa povzdiguje do Olimpa, tebi nič meni nič zamolči po mojem mnenju mnogo važnejše dogodke. Naj navedem nekaj nedavnih primerov. V soboto in nedeljo, 12. in 13. junija, je bil v Ljubljani III. republiški zlet »Partizana« Slovenije. Nad deset tisoč udeležencev na tem zletu je navdušilo enako število gledalcev. To je bila parada, kakršne Slovenija po osvoboditvi še ni videla. Napori so rodili sadove. Lahko smo ponosni na takšen uspeh, ki zanj časniki

niso storili malone nič. Izjema so slovenski časniki, ki so obširno poročali o tem pomembnem dogodku.

Drugi primer se nanaša na mladinski festival dveh naših republik — Hrvatske in Slovenije, ki se je začel 13. junija v Bujah in ki je bil končan v nedeljo 20. junija v Kopru. Začetek festivala v Bujah je bil združen s kulturno prosvetnim programom ter raznimi tekmovanji in velikim zletom. Ta dogodek je naš dnevi tisk z nekaj stranicami samo zabeležil ali pa ga sploh ni omenil. Ali je to pravilno? AH nogometiški zaslužijo, da opeva vsako porobnost v zvezi z njihovo igro in zasebnim življenjem, vtem ko vse drugo zanemarjamo? O meniskusu Rajka Mitiča, ki je sicer dober športnik in človek, govori vsa domača javnost, kar je treba pripisati zgolj našemu tisku, vtem ko o velikih naporih raznih športnih društev in društev za telesno vzgojo, pa tudi o državi, ki daje mnogo denarja, da bi s telesno vzgojo okrepila moč naših delovnih ljudi, naš tisk le malo piše. To je greh do skupnosti in tisočev dobrih aktivistov, ki brez sleherne pare pridno delajo v raznih društvih. Njim niso potrebni nobeni siji slave in jih tudi ne zahtevajo. Po pravici pa pričakujemo, da o njihovem delu govorimo in da jim tisk pomaga. Naj navedem še en primer, ki bo morebitno željo po zanikanju tega članka takoj ovrzel. V soboto in nedeljo, 12. in 13. junija, so bile v Opatici velike avtomobilske in motociklistične dirke, na katerih je v raznih kategorijah motorjev sodelovalo 150 vozačev, med njimi 38 tujih. V zelo razburljivih dirkah, ki so odlična popularizacija te športne panoge, delno pa tudi ljudske tehnike, so dirkači v enem krogu dosegli 9 hitrostnih rekordov, en rekord pa na vsej opatijski progi. Gledalcev je bilo 50.000; mnogi so prišli iz raznih krajev Hrvatske in Slovenije. Ta pomembni mednarodni dogodek pa je bil zasenčen in posem pozabljen sprčo poročil o pripravah naših nogometiških na mednarodno tekmo v Švici.

Človek se po pravici in z jezo v srcu sprašuje, zakaj so naši časniki tako enostranski? Zakaj samo nogomet in morda še košarka? In celo v nogometu ima ta pristranost svojo drugo pristranost. Zakaj ne govorimo o vrsti nemoralnih stvari v tej naši panogi športa — neamaterskega? Kje so komentarji o nakupih igračev? Kje so poročila s carinarnice, ko se slavni nogometiški, popularizirani bolj kakor katerikoli pošten socialistični delavec in graditelj naše lepe domovine, obračajo iz domovino? Zakaj to zamolčimo? Iz nogometa delamo junaški kult, ki je mnoge mladince oznodbudil, da so skopali geslo: »Bolje je imeti v nogah, kakor v glavi!« Tako ne bomo vzgojili novih rodov, zlasti ne v pozitivnem, delovnem oziru.

Ce pospečemo športnih rubrikam cele strani o škodo drugih, tedaj naj bo v njih nekakšna proporcionalnost. To ni težko. Treba je samo malo dobre volje, pa bomo zadovoljili tudi druge panoge športa, telesne vzgoje in pelike množice bralcev. Skupnost bo imela od tega večjo korist.

Relja Atanasijević, Ljubljana

Gostoljublje je izkoristil za provokacijo

Študent Zitters, ki je poškodoval spomenik žrtvam v Begunjah, dokončno izključen iz kölnske univerze

Marsikomu je še v spominu, da je med nemškimi študenti, ki so se lani mudili v Jugoslaviji kot gostje študentov Ekonomske fakultete v Ljubljani, eden izmed njih z imenom Dittl Ditters ob obisku v Begunjah poškodoval spomenik žrtvam, ki so bile ubite med vojno v tamošnjem taborišču. Ze takrat so člani nemške študentske delegacije ostro obsodili Dittersov postopek in prisilili Dittersa, da je takoj zapustil Jugoslavijo. Poročali smo tudi, da je bil po povratku iz Jugoslavije uveden proti študentu Dittersu na kölnski univerzi disciplinski postopek in da je bil Ditters izključen z univerze.

Beg za kruhom

Ljubljana, 20. junija.

V zadnjem času prihaja čez italijansko mejo vedno več italijanskih državljani, ki se zatekajo v Jugoslavijo, da bi dobili dela in kruha oziroma da si zagotovijo sredstva za življenje. Kakor pripovedujejo ti begunci, je v Italiji vedno večja brezposelnost, draginja, in življenjske razmere se stalno slabšajo.

Neredki so tudi vojaki, ki izkoristijo svoje bivanje v obmejnih krajih za beg v Jugoslavijo. Zlasti jih je precej že prišlo iz divizije »Mantova«, ki ima svoj sedež v Palmanovi, med Trzibcem in Vidmom. Pred dnevi je čez mejo prišel tudi vojak Fabiano Papucci, ki je pripadal imenovani diviziji. Kot vsi ostali, pravi tudi Papucci, da je v Jugoslavijo prišel samo zato, da bi tukaj dobil delo. Čeprav je zdrav in močan in voljan vsakega fizičnega dela, je bil tam večino brezposeln. In tudi ko je dobil delo, pravi, so ga zaradi politične pripadnosti kmalu odslovili.

Na Črnučah so odkrili spominsko ploščo

Ljubljana, 20. jun. (Tanjug)

Na Črnučah pri Ljubljani, kjer je bila 24. junija 1941 ustanovljena prva partizanska četa Slovenije, so danes svečano odkrili spominsko ploščo petim narodnim herojem: Francu Ravbarju, Maksu Pečarju, Reziči Gradar, Janku Biljaku in Ivanu Koscu. V spomin na narodne heroje so organizirali tudi partizanski teden.

Predstavniki bivših borcev na grobu Neznanege junaka na Avali

Beograd, 20. jun. (Tanjug)

V okviru današnjega praznovanja »Dneva bivših borcev« so predstavniki Zveze borcev in Zveze vojaških vojnih invalidov Jugoslavije položili danes v imenu bivših borcev naše države venec na grob Neznanege junaka na Avali. Svečanosti sta se udeležila razen ostalih veteranov generalni tajnik Zveze vojaških vojnih invalidov Jugoslavije Boža Pavlovič in predsednik Vrhovne invalidske komisije Radojica Vukičević.

Posvetovanje o lesu

V Zvezni industrijski zbornici v Beogradu bodo imeli predstavniki podjetij za lesno industrijo 25. junija sestanek, na katerem bodo obravnavali sečnjo in predelavo lesa v letošnjem letu, izvoz, ukrepe za povečanje gozdnega sklada in predloge za nekatere administrativne ukrepe, ki bi jih bilo treba storiti, da bi ohranili sedanji gozdni sklad. Gradivo za posvetovanje so pripravili člani združenja podjetij za lesno industrijo, nekateri strokovnjaki za les in profesorji gozdarskih fakultet.

Največja proizvodnja surovega železa in jekla

Ljubljana, 20. jun. (Tanjug)

V maju je dosegla naša črna metalurgija rekordno proizvodnjo. Surovega železa je izdelala 12.138 ton in s tem dosegla doslej najvišjo raven. Največja mesečna proizvodnja jekla v aprilu, ki je znašala 27.521 ton, je ostala tudi v maju. V Zavodu za planiranje Slovenije računajo, da bo moč ta primanjkljaj do konca leta nadoknaditi vzlic občutnemu zmanjšanju proizvodnje v zimskih mesecih. V primerjavi z lanskim letom so železarne Slovenije v prvih petih mesecih letošnjega leta izdelale kakih 100.000 ton jekla in 5.000 ton železa več, kakor v istem obdobju lanskega leta.

V Črni gori že žanjejo

Titograd, 20. junija.

V titograjskem okraju se je žetev že začela. Kmalu se bo začela tudi v južnih okrajih te republike. Kmetijski strokovnjaki pravijo, da bo letošnji pridelek za 20 do 25% manjši od lanskega. Pač pa se pomladni posevki v tej republiki lepo razvijajo, čeprav je bila setev 20 dni pozneje kakor druga leta.

Hydrocentrala na Vlasini bo začela poskusno obratovati

Niš, 20. jun. (Tanjug).

V eni izmed štirih hidrocentral na reki Vlasini, v hidrocentrali Vrla II., bo začel prvi agregat z zmogljivostjo 11.000 kW za poskusno obratovati 7. julija. Pač pa se pomladni posevki v tej republiki lepo razvijajo, čeprav je bila setev 20 dni pozneje kakor druga leta.

Za graditev novih elektrarn na Vlasini je bilo letos investiranih približno 11,5 milijarde di-

narjev. Od tega bodo kakih 9 milijonov porabili za dograditev predorov in za gradbena dela na hidrocentrali Vrla III. Za kopanje prekopa čez Masuriško polje in za zgraditev stanovanjskega naselja na Vrli bodo investirali 560 milijonov. Razen tega bodo končali tudi preostala gradbena dela na hidrocentralah Vrla I. in Vrla II., ki naj bi začeli obratovati še letos.

MLADINSKI FESTIVAL V KOPRU

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ob navdušenem pritrjevanju je tovariš Remškar prebral brzojavko maršalu Titu, v kateri je med drugim rečen:

»Zlasti smo srečni, da smo doživeli to manifestacijo bratstva in enotnosti naših narodov v teh prelepih krajih ob morju. Prepričali smo se, da je ljudstvo, ki tukaj živi, neločljivo povezano s skupnostjo jugoslovanskih narodov in da ne bo nikdar dovolilo, da bi kdo ogrožal njegovo tako težko priborjeno svobodo. Globoko nas je prevzel žar ljubezni in hvalečnosti teh osvobojenih bratov do Vas in narodov Jugoslavije.

Zato Vam s tega mitinga kličem, da tudi naprej čvrsto vztrajate v obrambi pravic tega prebivalstva, kakor tudi pravic naših bratov v Trstu, v Benečiji in na Goriškem. Vaša mladina, dragi maršal, Vas skupno s prebivalstvom te sončne obale in z vsemi jugoslovanskimi narodi v teh naporih odločno in z vsem sreem podpira.

Potem ko sta pozdravila zborovanje sekretar CK LM Hrvatske Antun Krainović in sekretar okrajnega komiteja ZK za Koper Julij Beltram, je spregovoril sekretar Centralnega Komiti-

teja ZKS Miha Marinko. V svojem govoru je med drugim dejal:

Po celotedenskem festivalu, po tej veličastni manifestaciji, ki je dosegla s prireditvijo v tem starodavnem mestu svoj višek, je moja želja in namen, da izročim v svojem imenu veliko priznanje inicijatorjem te ideje ter tisočim sodelujočim, ki so to zamisel ustvarili. Naši narodi, svobodno ljudstvo socialistične Jugoslavije je v zadnjih letih že precej živo uveljavilo oblike kulturnega festivala, ki dajejo sliko kulturnega razvoja naših narodov in njihovih stremeljenj, da na osnovi svobodnega ustvarjanja razvijajo svoje umske sposobnosti in visoko kulturno raven ter ustvarjajo veselo in zadovoljno življenje. Ta manifestacija predstavlja tudi lepo sliko bratstva in enotnosti slovenskega in hrvatskega ljudstva, ki živi na tem področju v sožitju z ljudstvom italijanske narodnosti. Zato je ta revija tem bolj dokaz velike skupne kulturne tvornosti, kar velja še prav posebej za svobodno ljudstvo. Nam starejšim je zategadelj v veliko zadovoljstvo, da smo dosegli to, da lahko novi rodovi z zaupanjem gledajo v svetlo bodočnost.

Govorom je sledil pester kulturni program. Nastopili so mladinska godba iz Litostroja, moški pevski zbor Svobode iz Koprmešani pevski zbor iz Trsta, folklorna skupina iz tržaške okolice, tamburaški zbor iz Slovačije, pevski zbor »Tone Tomšič« iz Ljubljane in folklorna skupina »Jože Vlahovič« iz Zagreba.

Nastopiti bi moral tudi pevski zbor iz Gorice. Toda, kot smo zvedeli, italijanske oblasti mladincem niso pravočasno izdale potrebne vize. Gledalci so skrbno pripravljanim in lepo izvajajočim točkam navdušeno poskali. Najmogočnejša točka programa pa je bil vsakekor skupni nastop pevskih zborov Hrvatske in Slovenije ob spremljavi treh mladinskih godb pod vodstvom Janze Kuharja. Iz več kot tisoč igral je po trgu, po ulicah, vse do obale zadonela »Pesem o Titu«, sledili sta »Mladi batalioni« in »Steg Partije«, za zaklinček pa so zapeli »Internacionalo«.

Popoldne je bila v koprskem zalivu Festivalna regata, v kateri so sodelovali člani pomorsko-brodarskih društev Slovenije in Hrvatske, nadalje so bile motorne dirke in aeromiting nad Koprno.

Z NARAŠČANJEM PRODUKTIVNOSTI NAJ NARAŠČA TUDI PLAČNI SKLAD

Novi gospodarski sistem navaja k racionalnemu izkoriščanju naprav — Ali bi bilo treba spremeniti način plačevanja obresti na osnovna sredstva? — Sedanji način nagrajevanja ni vzpodbuden za povečanje proizvodnosti

Prve izkušnje, ki se kažejo v naši industriji pri uporabi novih instrumentov družbenega plana, kažejo, čeprav se ti instrumenti izvajajo šele kratak čas, že vrsto pozitivnih rezultatov, hkrati pa nas te izkušnje tudi opozarjajo, kje bo treba novi sistem še izpopolniti in izboljšati. Posvetovanja, ki jih je zadnje tedne sklicala Zvezna industrijska zbornica za posamezne industrijske stroje, so s tega področja prinesla že obilo gradiva. Vse te praktične izkušnje bodo vsakakor upoštewane v načrtu družbenega plana za prihodnje leto, ki se že pripravlja v osnovnih obrisih. Verjetno bodo že v juliju ali avgustu predloženi kolektivom v razpravljanje instrumenti družbenega plana za prihodnje leto, tako da bo mogoče že pred koncem leta sprejeti družbene plane v zveznem, republiknem in okrajnem merilu.

NOVI INSTRUMENTI NAVAJAJO KOLEKTIVE K RACIONALNEMU IZKORIŠČANJU PROIZVODNIH NAPRAV

Prejšnja stopnja akumulacije in skladov je močno vplivala na racionalno izkoriščanje delovne sile, kar je

šejo odprodati odvečne stroje in naprave drugim podjetjem, ki jih potrebujejo in si s tem zmanjšati breme obresti in amortizacije za ta sredstva. Zato je splošna zahteva, da se odprodaja osnovnih sredstev oziroma prenos

na druga podjetja čim bolj olajša. Prav tako navajajo navedeni instrumenti skupaj z anuitetami za najeta investicijska posojila, da kolektiv varčujejo pri stroških za investicije.

Glade obresti na osnovna sredstva grede predlogi nekaterih industrijskih strok za to, da bi se te obresti diferencirale po strokah in da bi se za določene stroje korigirale stopnje amortizacije. Glade investicijskih kreditov pa predlagajo, da bi se prihodnje leto razpisali natečaji za te kredite v okviru posameznih strok. Razlog tega predlaga, da bi se opustila ločitev amortizacije in del za obnovo naprav in del, ki služi za zamenjavo.

CIMVEČ STIMULACIJE ZA DVIG PROIZVODNOSTI DELA

Na vseh posvetovanjih industrijskih strok, podajajo, da novi instrumenti zelo malo stimulirajo dviganje proizvodnosti dela. Vse kaže, da bo treba v tem oziru sistem naših planskih instrumentov bistveno izpopolniti in hkrati revidirati način nagrajevanja.

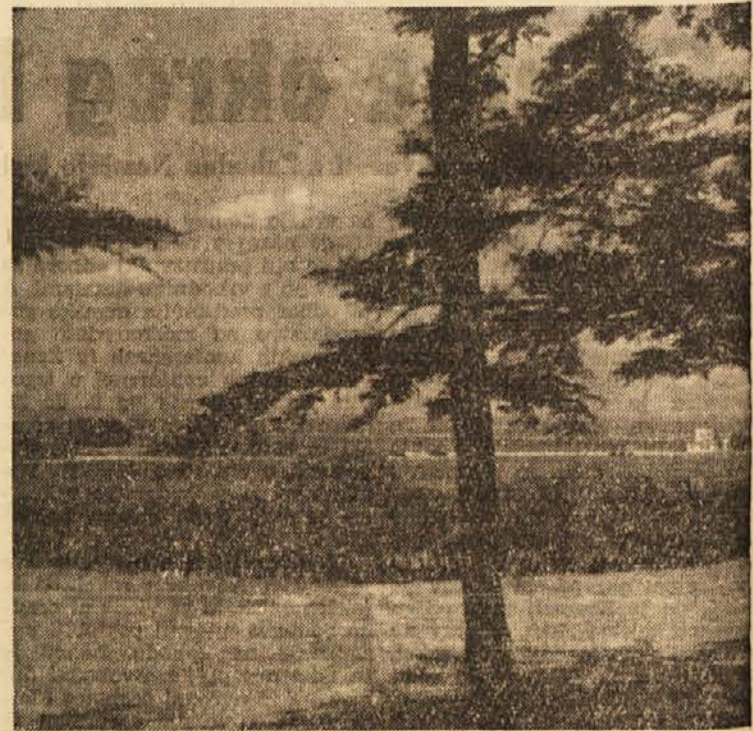
V letošnjem družbenem planu smo morali zaenkrat še ohraniti lanski sistem štirih kategorij za neobdavnene obratunske plače, čeprav smo se zavdali, da ni najprimernejši. Ta sistem obratunskih plač zlasti ne dopušča, da bi se z doseženo večjo produktivnostjo dela v posameznem podjetju enako povečal tudi obratunski plačni sklad, oziroma da bi se vsakemu delavcu, ki presega normo, ustrezno povečal tudi zaslužek, ker je to mogoče le z okrnitvijo plač tistih, ki ne presegajo norme ali ne delajo po normi. Iz presežnega plačnega sklada, ki predstavlja le majhen del doseženega dobička, pa ni mogoče primerno nagrajevati presežanja norm. Kolektiva, ki doseže n. pr. 100 milijonov dinarjev dobička, ostane od tega za presežni plačni sklad komaj 1 do 3 milijonov dinarjev, kolikor je pač v posameznih primerih predpisana delitev dobička.

V novem družbenem planu bo treba vsakakor planske instrumente tako postaviti, da bo stimulirano ne le dviganje proizvodnje in racionalno izkoriščanje osnovnih sredstev, temveč varčevanje pri materialnih stroških, marveč enako

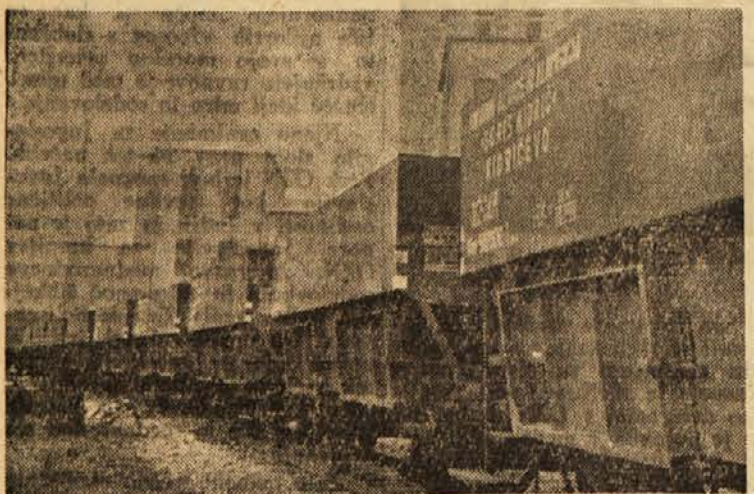
tudi dviganje proizvodnosti dela. Delovnemu kolektivu bi treba omogočiti, da se bo plačni sklad v enakem razmerju dvigal, kakor se bo dvigala storilnost in intenzivnost dela v podjetju. Uspehi, ki jih kolektiv doseže po drugi poti, zlasti z zmanjšanjem materialnih stroškov proizvodnje, pa naj se nagrajujejo v obliki presežnega plačnega sklada, ki kolektivu ostane iz obdavnega dobička.

Novo vrsto tovornih vagonov za Turčijo

Slav. Brod, 20. jun. (Tanjug). Delovni kolektiv tovarne strojev, lokomotiv in mostov »Djuro Djaković« zaključuje proizvodnjo prvih 60 vagonov nove serije za potrebe turških državnih železnice. Ti vagoni po dve osi imajo nosilnost po 25 ton. Lani je podjetje »Djuro Djaković« dobavilo Turčiji 330 tovornih vagonov po 29 ton.

Na severnem Jadranu je mnogo lepote in zanimivosti. Brionsko otočje ob zahodni obali Istre spada nedvomno med najlepše

Dan za dnem že dovažajo boksit v Kidričevu

Z zračnim taksijem nad Triglav in Bled

Res je bil čez pet letalskih minut avion spet pred lope. Edini potnik je bil bržkone prvič v zračnih višavah. Da pa ne bi na nas napravil vtis »zelencar«, je pripomnil: »Hudičev trg je pot proti Kranjski gori.« Malomarno, malce tresoč se glas, je zvenel kot študentovo bahanje po opravljeni maturi.

Z vodjo letališča sva stopila v hladnih ledenih hišic, kjer stanujejo upravniki in mladi jadralci. »V kratkem dobimo večsedežno letalo CESSNA,« je začel. »Zdaj pa lahko letite z domačim »Mataturjem«, ki je prav tako varen in prikladen za zračni taksij. Je delo domače tovarne »Letov« iz Sentvida pri Ljubljani. V dobrih 20 minutah, ki zanje plačate sicer resda 1000 din, se dočebra naučite alpskih lepot.«

1000 dinarjev za 20 minut.

Z zračnim taksijem nad Triglav in Bled

ober streljaj od leške šole je letališče, kjer mladi jadralci preskušajo svojo spretnost in znanje, pridobljeno v zimskih tečajih. Semkaj prihite večkrat v tednu tudi mladi padalci iz jeseniškega, tržiškega, kranjskega ali blejskega Aerokluba. In potem se vsipajo izpod neba »svileni dežniki« s črnimi pikami, ki se čedalje bolj približujejo zemlji. Sprva pristajajo nerodno. Vsakokrat pa gre bolje, kajti instruktorji aeroklubov stalno z navetimi in obravnava napak slede izvajanju svojih gojencev. Tu so študentje, mladi delavci, učenci v gospodarstvu... Vsi željni skokov in letov, drzni, neučakani.

Ne imenujemo zaman jadralce kralje neba. Res se spreletajo na vihnem nebu kakor ponosni sokoli, spretno izkoriščajo muhаве termične zakone. Nad nami

kroži »Roda«, izginja v vihnem oblaku in se spet prikaže nad zelenim Stolom.

Hrepence se ozirajo v nebo in novinci. Mladi, vedoželjni Ikari... Od nekod se začuje brnenje. Močnejše in močnejše udara v uho. Iznad Babjega zoba se utrga drobna mušica. Letalo je, ki se ogleduje v sinjem blejskem jezeru, se brati s triobnim Triglavom in poigrava v vetru, ki naznanja nevihto. Naposled se naglo približa, dvakrat, trikrat zakroži nad letališčem in pristane.

Pristopim in se predstavim.

»Ne zamerite, mi pravi pilot, gremo še v Kranjsko goro in nad Jesenice. V petih minutah smo nazaj.«

»Nič ne de.« Nehote me posili smeh. »Počakajte pet minut, da se vrnemo...« Koliko časa bi potreboval avto, da bi obredel vse te kraje? Pet minut in še

kaki dve ničili zraven...

Res je bil čez pet letalskih minut avion spet pred lope. Edini potnik je bil bržkone prvič v zračnih višavah. Da pa ne bi na nas napravil vtis »zelencar«, je pripomnil: »Hudičev trg je pot proti Kranjski gori.« Malomarno, malce tresoč se glas, je zvenel kot študentovo bahanje po opravljeni maturi.

Z vodjo letališča sva stopila v hladnih ledenih hišic, kjer stanujejo upravniki in mladi jadralci. »V kratkem dobimo večsedežno letalo CESSNA,« je začel. »Zdaj pa lahko letite z domačim »Mataturjem«, ki je prav tako varen in prikladen za zračni taksij. Je delo domače tovarne »Letov« iz Sentvida pri Ljubljani. V dobrih 20 minutah, ki zanje plačate sicer resda 1000 din, se dočebra naučite alpskih lepot.«

1000 dinarjev za 20 minut.

Kdor še nikdar ni letel, jih bo rad plačal. Kajti ko se človek znebi strahu pred neznano in odvečno duševno stisko, v resnici doživlja radosti in užitke, ki jih na zemlji ni. Kot odprta dlan leži in se giblje pod teboj blejska kotlina z leško ravnino, pa prekrasna veriga Julijevcev in Karavank. Sprva te, ko se letalo odlepi in dvigne, resda malce stiene v želodec, ko da bi se neudavno ustavilo dvigalo, ki je vozilo z veliko hitrostjo. Nato pa, kaj bi pravil. Ko obiščete Bled, si v Lescah naročite zračni taksij in sami poskusite.

N. Z.

SELEKCIJSKA SLUŽBA IN IZBOLJSANJE OVČEREJE

Okrajna zadržna zveza razen selekcijskega dela opravlja tudi splošno živinorejsko službo, ker okraj nima za to potrebne referente. Tako skrbi, ki jih tudi izmenjava in jih je v okraju 14. Zastran tega pa so posamezne zadržne pokazale kaj malo zanimanja, saj bi morale rejce plemenških merjasev vsaj oskrbovati z močnimi krmili. Zadržne se tudi premalo zanimajo za žrebec, ki jih rade volje dobavljajo državna žrebarstva.

Za izboljšanje ovčereje so za zdaj nabavili elitno čredo izbranih solčavskih ovac, ki so na pašah v Radovni, treba pa bo za to poskrbeti tudi v gornjesavski dolini in Zirovnici, kjer so najboljše pogoji za ustanovitev ovčarske farms. Večjemu razmahu ovčereje in planšarstva nasploh pa je naproti še nereseno vprašanje agrarnih skupnosti, ki naj bi po sklepu zadržnikov pripadle zadržam v upravljanje. Splošna neurejenost v gospodarstvu teh zemljišč je prisilila zadržno zvezo, da je sklenila formirati okrajni melioracijski sklad za obnovo planin na osnovi pogodb, sklenjenih s kmeti. Ki pa so se tej odločitvi le malo številno opirali. Sredi aprila je bil zato širši posvet, na katerem so kmetje, zastopniki OZZ in Gospodarskega sveta sklenili, da je treba obvezno izvesti formiranje tega sklada.

N. Z.

Zapiski ob robu

Malomarnost ali kaj več?

Morda ste tudi vi kdaj doživeli šuden odnos, ki so ga pokazali nekateri delavci in uslužbeni podjetij socialističnega sektorja ali nekaterih komunalnih ustanov do ljudi, ki so se nanje obračali za usluge. Malomarnost, večinoma pa poleg tega še kaj drugega...

Poglejte, kaj mi je pred dnevi pripovedoval nekdo. Kdo je to bil, ni važno, čeprav bi se otenili, o katerih hočem napisati ten nekaj besed, verjetno drugace onasniti kot so se.

Zgodilo pa se je tole: v neki enosobni stanovanjski hiši se je pred dnevi, zjutraj pokvaril vodovodni stevec, da je začel odvijati voda. Stanovalec se je znebil smati in zaprl vodovod, sicer se mu ni oroz vokus, toda bolje je biti brez, kot pa imeti klet polno vode. Seveda se takoj poklicali na pomoč mestni vodovod. Od tod so odšli, da bodo takoj prišli. Vendar se ni oglasil nihče, nepoindno se stanovalec ponovno poklicati Mestni vodovod, ki pot dezurno telefonsko številko 30-334. Aljub tomu, da je družinski poglavar sam v dvoh treurah najmanj desetkrat telefoniral, se ni na dezurnem telefonu oglasil nihče. Skušal si je pomagati in poklicati drugo številko, ki jo ima v telefonskem imeniku Mestni vodovod, to je bila številka 22-121. Oglasila se je elektrarna. In ko je potom drugič poklical, so ga s številke ne preveč prijazno nahrulili. Toda čudo! Zvečer se je na telefon 30-334 le nekdo oglasil. Sprva se je čudil, kako to, da ga niso prišli popraviti že zjutraj. Sicer pa je bil po govorjenju sodeč, dobre volje in je onega na oni strani zlice nazival kot starega znanca, čeprav seveda ni vedel, kdo je. Obljubil pa je, da bodo prišli drugača dne že zjutraj ob sedmih popraviti. Toda, niti ob sedmih niti ob osmih jih ni bilo. Spet je zapele telefon. Prizadeti stanovalec je to pot klicat ravnatelja Mestnega vodovoda, žal so je namesto njezga oglasila administratorka, pri kateri pa je bil isti človek od prejšnjega dne zvečer. Ni bil najbolj prijazen, povsem drugače nastrojen kot prejšnjega dne in se je čudil, zakaj toliko situarjio. Dejal je, da je glavno, da so stanovalec zapril vodo, ker bi sicer, če tudi od vodovoda prišli zapret vodo. Vse to prosičanje po telefonu vod, pa je pomagalo in ob pol desetih so je prišli popraviti napako. Pa tudi to pot so se čudili, zakaj toliko situarjio, pa je tako malenkost.

Sredstva so tu - pa jih ne izkoristijo

V Ljubljani so z investicijskimi deli precej v zaostanku

Ljubljana, 20. junija Na zadnji seji sveta za gospodarstvo MLO Ljubljane so razpravljali predvsem o proračunskih investicijah

v letošnjem letu. Sprislo ugotovitev, da je bilo od 82 milijonov din, predvidenih za proračunske investicije v družbenem planu Ljubljane izpajali samo 23,5 milijonov din. Izhajajo iz tega pravzaprav zelo na začetku sprejetega investicijskega programa in da bo treba storiti vse, da se čimprej začne s predvidenimi deli.

Pri pregledu v investicijskem programu predvidenih del se ugotovilo, da dobro napredujejo cestna dela, karavaj se s pomekod, kot n. pr., pri železniškem prelazu na Erjavčevi cesti pojavila težava. Vzpostavila se tem, opravila tudi Kanalizacija vsa predvidena dela. Tudi investicijska dela mestnega vodovoda potekajo v redu, čeprav bo težje dela šele v drugem polletju. Težave so se pokazale pri delih na kmetijskih posestvih, zlasti v Zadobrovi, kjer so dela na gradnji novih objektov zastala.

Pri obravnavanju gradnje stanovanjskih hiš, je predsednik MLO poročal, da ponovno proučuje nadeljavo stanovanjskih hiš in da bi bila kot prva na vrsti Komenskega ulice. Kjer bi dvignili skoraj vse hiše za eno ali dve nadstropji. S tem bi Ljubljana poceni dobila nekaj stanovanj, hkrati pa bi nekatera področja mesta došla lepše lice. Stroški za nadzidavo so precej nižji, kot pa za gradnjo novih stanovanjskih hiš. Ob tej priliki je predsednik MLO sprožil tudi misel, da bi ob letošnjih obnovi fasad ljubljanskih hiš tudi nekatero šole dvignili za eno nadstropje in tako kar najhitreje reši problem manjkanja učnih prostorov.

Pri Križankah v Ljubljani urejajo novo letno gledališče po zamisli arhitekta Jožeta Plečnika

KAKO PRI MLADINI POVEČATI ZANIMANJE ZA PLANINSTVO

Planinska zveza Slovenije je v soglasju s Svetom za prosveto in kulturo LRS razpisala posebne nagrade, ki jih lahko dobi mladina za proste spise in risbe, ki naj zajamejo topopise, doživlja v gorah, obiske partizanskih krajev, opis planinskih cvetlic in stvari ter najlepših planinskih razgledov. Predvideno so nagrade za 20 solskih nalog, 15 prostih spisov in 15 risb v znesku od 1000 do 500 din, skupno 50.000 din. Da bi vzbudila ta pobuda kar najvišjezanjmanje med učenci ter učenkami srednjih in strokovnih šol, pa tudi med ostalo mladino do 18. leta, bo prejemale nadaljnjih 15 nagrajencev prihodnje leto brezplačno »Planinski vestnik«.

Poslana dela bo ocenila posebna komisija, v kateri bodo zastopniki sveta za kulturo in prosveto LRS, Planinske zveze Slovenije ter solskih vzgojiteljev. S tem je zagotovljena objektivna strokovna izvedba te vzgojne pobude. Prvo izločilo ocenjevanje bodo izvedla solska vodstva, ki jim bodo morali poslati tekmovalne dijake in dijakinje (ter ostala mladina do 18. leta) svoje proste spise in risbe do 10. oktobra t. l. Nato bodo te spise in risbe druzbeno ocenjevale in vrstile posebne komisije pri predsedih dveh okrajnih svetih za prosveto in kulturo, ki bodo svoje delo opravile še konec oktobra. Končno besedo pa bo imela posebna republiška komisija. Imena nagrajencev bodo objavljena 29. novembra.

Pri razpravljanju o gradnji stanovanjskih hiš so član sveta gradnje postopek uprave bolnišnice za duševne bolezni, o čemer smo se poročali. Prav tako so gradili podjetje »Mikos«, ki je že pred mesecem postavilo dva paviljona za prodajo mleka na Vodnikovem trgu in pred ko, lodvorom, vendar pa oba paviljona še zdaj ne obratujeta. Kredit za ta dela pa je MLO odobrili že lani v jeseni, ko je podjetje »Mikos« postavljalo celo restavracijo svetlega podjetja v odvisnost od obratovanja teh dveh paviljонов.

R.

SREČANJE

Sedela je v kotu vase zgrbljena in brezbržno zrla na cestno podobno, ki se je spreminjala vsak hip, zdaj hitreje zdaj bolj počasi, kakor je pač vozil tramvaj. Z roko si je podprla brado in lasje so ji neurejeno padali čez čelo.

Nasproti se je udelel mlajši možki. S pogledom je bežno prešla preko njegovega obraza, potem pa se je spet obrnila proti oknu. Visoko, vzhodno oblikovano čelo, je bilo v nasprotju s trpko stanijenimi ustnicami kot protislovje med zgornjim in spodnjim delom obraza. Človek bi težko presodil, koliko je stara. Morda dvajset, morda trideset.

Tramvaj se je počasi ustavljal. Sunkovito se je dvignila, si popravila bluzo in se obrnila. Z nerodnimi koraki, ko da poskakuje z noge na nogo, se je rinila proti izhodu. Glavo je stisnila nekam vase, tako da je bilo zdaj videti neprijetno grbasto ukrivljen hrbet.

Z naglimi koraki se je oddaljila, ko da beži pred nečim neznanim.

Pravilo, da imajo nenormalni ljudje nekatere posebno razvite čute. Stepec gleda namesto z očesom s posluhom. Glušci »vidijo« glasbo in akorde. Najhuje pa je s tistimi, ki vidijo in slišijo vse, razen tega pa občutijo še mnogo

več. Vsak zvedav pogled jih reže do kosti, vsako nepravilno vprašanje jih davi počasi in vsaka grobo izrečena beseda jih boli bolj kot udarci, bolj kot telesno trpljenje.

Z nerodnimi, urnimi koraki je drobila po cesti. Hodila je prav ob strani pločnika, ko da se izogiba vsem in je v zadregi, ker mora hoditi med ljudmi. Po drži se je poznalo, da skuša biti vzravnanana, da grbe ne bi bilo videti.

Naproti sta prihajala dva mladitca. Lepo zlikane večerne oblike, glasne besede in tu in tam prešeren smeh kot posebeljena podoba ljudi, ki z velikimi nadamami stopajo v življenje.

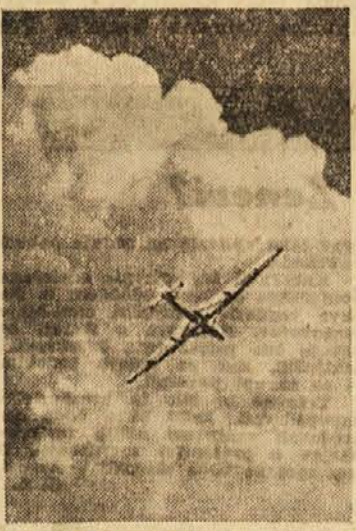
Grbavka se je še bolj obrnila na rob pločnika. Bill so še nekaj korakov vsakebi. Fanta sta videla prihajajočo žensko, pa sta stopila tesno proti njej. Morda sta ju hotela stisniti na cesti ali pa si dovoliti lahkomiselno šalo. Ko sta prišla prav do nje, jo je bližnji dregnil s kolumecem. Morda je fanta pritegnil sorazmerno lep, z bujnimi vencem svetlih las obruben ženski obraz, morda sta hotela pokazati premoč nad splešenim, v svojo bolest zatopljenim bitjem.

Takrat sta opazila, da se pod okusno ukrojenim, zelenim oblacom skriva neprijetno grbasto telo. Najprej eden, potem pa še drugi, sta se zasmejala bučno, kot najgavji, brezsrčen otrok.

Morda sekundo ali dve dekile ni vedelo, kaj naj napravi. Korak ji je zastal, dvignila je glavo in se za hipce srepo zazrla v gizačlino. To je bil pogled na smrt ranjene živali, to je bil pogled brezmejnega, nemočnega sovraštva. Na pol je odprla ustnice, a iz njih ni bilo glasu. Grlo ji je zadrgnilo bolelost in z naglimi koraki je odvihrala naprej. V očeh se ji je zasvetila solza in šele, ko je bila nekaj desetnih metrov od neljubega dogodka, se ji je vse telo streglo v krčevitem ihtenju. Glavo je stisnila še globlje na prsi, da ne bi nihče videl teh solz. Le kdaj je bolj pozorno pogledal v tla zaverovan obraz, je morda videl vrhove vlažnih trepalnic in droben curek, ki se je stekal v lico in čez brado kapljal na cestni tlak.

V zraku je bila mehka toplota pomladnega večera. Na cesti je bilo mnogo nasmejantih ljudi, takih, ki nosijo vse življenje veselje kot na dlani pred seboj. Grbavka je tekla mimo in ko je prišla do samotne ulice, je nekoliko zaustavila korak. Med hišami je mežikalo le nekoliko luči in stranska ulica je bila prazna kot nalašč, da je sprejela v svoje okrilje zaznamovanega človeka.

France Groznik

Visoko pod oblake se je dvignilo letalo, kakor da je soncu brat

„GLEDALIŠČE V KROGU“

Celjsko Mestno gledališče je z žlahtno eksperimentalno uprizoritvijo Sominovega »Atentata« vnovič dokazalo in izpovedalo, da je živa, sodobna umetniška ustanova

To je sivolasa in neizprosna resnica:

Trd je boj in dolga, težko dostopna steza, po kateri se človek ali neka kulturna ustanova vzpenja k lastni podobli. Premalo je biti bogat, premalo voljan, včasih je treba poguma in drznosti. In naj bo iskanje navidez še tako brezpomembno in neprednostno, iskanje in tipanje, hotenje in sli po spoznanju poraja nova dognanja, daje življenju barvitost in radoživost. Stagnacija je pač bizaren, klavrn odpadec nemoči.

In kaj drugače, če ne na las podobno mlademu odraslačoemu človeku v življenju, je mlado gledališče v kulturi kateregakoli naroda? In kdo je vreden vzpodbudne pomoči, če ne tisti, ki je opremljen po naravni logiki z večkrat — žal — domala profaniranim zvzdevkom »mlad«?

Celje ima razmeroma bogato gledališko tradicijo. Marsikaj iz nje je vpisano z zlatimi črkami v slovensko gledališko in kulturno zgodovino, veliko bo — upajmo — treba še vpisati. Zlasti za poslednji dve sezoni. Ko je pred leti tako rekoč s skupno voljo Celjanov zrasedi v mestu nov, veličasten gledališki hram, je marsikdo zmigoval z rameni, češ, kako neki se bodo temu razkošju podobale naše »nerazkošne« predstave. In kdor je Talijnega novorojenca spremljal na dosedanji poti, bo moral priznati, da je to v resnici talentiran »otrok«. Kdor pa je še naprej četrno zmigoval z razkošnim »nerazkošjem« (letosnja sezona je zato sicer moral prespatiti), poreče, da so moje besede panegirične. Prav. Pa so, seve, tistemu, ki mu po pravici gre. In brezskrbno si upam takšnim uprizoritvam, kot so bile: »Ljubezni štirih polkovnikov«, »Mladost pred sodiščem« in ne zadnje žlahtnemu poskusu uprizoritve Sominovega »Atentata« v »gledališču v krogu« zapeti hvalo. Gledališko doživljene je zares čuovita stvar.

Ker bodi beseda o eksperimentu in »Atentatu«, si ga oglejmo nekoliko pobliže.

Po golem naključju so celjski gledališčniki natančno eno leto po premieri Sominovega »Atentata« na upravljanje deskah »presadili« uprizorivno isto trodeljanko v krožno areno, torej v »gledališče v krogu«. Čemu so to storili? Mar zgolj zaradi eksperimenta? In kako?

Mnim, da bo najboljši prav, če za odgovor na prvi dve vprašanji čitamo iz celjskega gledališkega lista poglavite misli dramaturga Lojzeta Filipiča, ki prvič »v okviru možnosti storiti vse, politkustiti vse, kar ima v sebi toliko pozitivnega jedra, da bi moglo doprinesti vsaj delček k smrti, ki se glasi: ustvariti resnično živo gledališče, tako gledališče, v katerem bo gledalec začutil utrip časa, v katerem bo našel svoje probleme, svoje žalost in svoje veselje. Obsejano mora začutili, da se v gledališču nekaj dogaja, obstati mora pred spoznanjem, da gledališki delavci iščemo, tipamo, delamo, poskušamo, vedeti mora, da nam gre človeško in umetniško krvavo zares.«

Torej ne eksperiment zaradi eksperimenta, ne težnja po originalnosti za vsako ceno, marveč plemenita želja: ostvariti kar najneposrednejšo vez med dvema tako nerazdružljivima pa gojema za uspeh gledališča, kot

sta oblikovalec in gledalec. To je brez dvoma najbolj močno podprt raison d'être za poskus, kakršen je »gledališče v krogu«.

Od »teatra« jamskega človeka, mi-mo vrste poskusov skozi stoletja vodi razvojna pot »gledališča v krogu« do sodobnih evropskih krožnih ploščadi in ameriških tako imenovanih »Theatre in the round«. Pomenovanjan niso docela precizna (to ni niti tako nujno), zakaj za obliko prizorišča ni obvezno, da mora biti zmeraj okrogla. Princip vseh treh, kjer se dejanje odvija znotraj gledalcev, pa je v bistvu povsod neizpremenjen. Kakšne so prednosti in slabosti, kakšne specifičnosti »gledališča v krogu« pred »pravim« teatrom?

Na kratko! Najprej: krožno ali poljubno oblikovano areno je moč postaviti v vsak večji prostor, torej je gledališče cenejše od običajnega odra. A to je pač sekundarna prednost. Tisto, kar bistveno loči obe prizorišči in kar daje »gledališču v krogu« svojski čar, je neverjetno intimna, neposredna, harmonična, doživljajska in sodoživljajska izredno intenzivna relacija med oblikovalcem in občudovalcem. V »pravem« gledališču mora gledalec domisliti le četrto steno, torej ima s te vrste iluzije lažje opravilo. Pri gledališču krožnega tipa mora v gledalčevi domišljaji zaživeti prostor, omejen z vsemi možnimi ploškami. Ker pa je te vrste iluzija le nekoliko preveč »abstraktna«, se primeri, da se gledalec nehote sam začuti kot del dogajanja, kot tih, skriti, negibni opazovalec življenja, ki se odvija na »odru«. Ta pasivna sodelovanost, ta neposredna osebna prizadetost, ki sta po intenziteti nedvomno močnejši od one v običajnem gledališču, je morda najmlajnejši čar »gledališča v krogu«. Ker se s spremembo opazovalčevega zornega kota spremeni in pomnoži tudi dimenzije videnja, pravijo nekateri »gledališču v krogu« tudi plastično gledališče. Pojem je, seve, vezan na vse specifične zakonitosti tega teatra.

Jasno je, da ima »okroglo« gledališče tudi niz nevšečnih strani, zlasti tehnične narave: manjša možnost dekora, težje osvetljevanje (zlasti, ker je hkrati s prizoriščem osvetljen tudi del publike), problematična je nadalje menjava prizorišč itd.

Vse te specifične zakonitosti terjajo, kajpada, tudi svojeje interpretacije, takih režijske, igralske, scenografske in kostumografske. Režija mora biti plastična v najširšem pomenu te besede, dajkajna ne preveč komorna, a tudi ne preglasna. Ker gledalec opazi sleherni, najmanjši mimični izraz, najznamenitiji igralski pregib, je, seve, vsak bluff, vsak trik (instrument morda n. pr. igralske resničnosti igrati), vsaka narejenost izključena, če bo interpretacija prepričljiva. Maskiranje je diskretno, kostumiranje pristno in brezhibno izdelano, sceniska postavitve impresivna z vseh zornih kotov opazovanja. A vse našeto so le drobci, ki naj ilustrirajo svojskosti »gledališča v krogu«. Sele skupek vseh teh in še mnogih detajlov, zveden na skupni imenovalce plastičnega teatra, more ostvariti čudovito iluzijo tega intimnega gledališča.

In kako je bilo v Celju? V dovolj prostornem foyeru so namestili nekoliko dvignjeno krožno ploščadi, okoli nje pa razvrstili sedeže. Stopenišče na galerijo gledališča, ki je vpleto ob steno foyerja, je v danih možnostih razmeroma ugodno omogočilo osvetljevanje arene, da je bilo svezano s dokajšnjimi tehničnimi napori, s to preprosto, a nenasladno primarno rešitvijo, je »gledališče v krogu« prvič v Jugoslaviji sprejelo svoje občudovalce.

Sominov »Atentat«, ki je služil za prvi eksperiment, je popolnoma povprečna, če ne podpoprečna drama, ki pa ima prednost, da zaposluje le dva igralca (plus radijskega napovedovalca) in se odvija na prizorišču, kjer zadošča za potek vse drame nespremenjen dekor. (Jasno je, seve, da mora tehnično dovršeno »gledališče v krogu« uprizorjati domala vsa dela vseh stilišnih obdobij.) Režijska transpozicija s »pravega« odra na okroglo dvignjeno površino je režiserki Babilni Battelino-Baranovičevi lepo uspela. Čeprav je bila opazga motnja, ki jo je povzročil »nedeterminiran« prizoriščni prostor, kaže poudariti, da je Baranovičeva umela zlasti mizansceno prilagoditi novemu okolju. Prepričan sem namreč, da je vsak gledalec — s katerigakoli zornega kota naj je opazoval

dogajanje — dobil prepričljiv vtis, da gre za dobro obvladovanje prostora, za nevaljivo razmeščanje in premikanje igralcev po prizorišču. Inteligentno je bilo tudi uravnoteženo razmerje med intenzivno glasovno interpretacijo in diskretnim, komornim čebljanjem. Hkrati s temi formalnimi vrednostmi je režiserka z zadovoljivo prepričevanjostjo vospredila moralni dvoboj med obema Bergmanoma in tako omogočila tisti intimni kontakt med gledalci in oblikovalci, za katerega v prvi vrsti gre.

Marija Goršičeva in Milan Brezigar sta spričo novega okolja, v katerem sta igrala, imela v viogi zakoncev Bergman težavno nalogo. Goršičeva je v svoji prizadevni igri pokazala veliko več od svojega partnerja. Medtem ko so pri Brezigarju vdrle na dan vse tiste slabosti, ki so na odru manj opazne, ne pa tudi neopazne — pa naj gre za preigravanje občutljivih mest z rutino, ali za nedoživtetost — je Goršičeva vloga Lize s formalno bogato igralsko izobrazjenostjo, z globokim, tankim doživljanjem in naravnim čustvanjem prepričevalno občela.

Občinstvo, med katerim sem mi-mo domačih gledaliških ljudi zamenjal onih, katere bi ta uprizoritev morala v prvi vrsti zanimati, je ta intimni, pomembni in zares prisrčni dogodek spremljalo z življenjstjo in zanimanjem ter prizadevnemu gledališkemu kolektivu izreklo priznanje, ki mu v polni meri gre.

Vse te specifične zakonitosti terjajo, kajpada, tudi svojeje interpretacije, takih režijske, igralske, scenografske in kostumografske. Režija mora biti plastična v najširšem pomenu te besede, dajkajna ne preveč komorna, a tudi ne preglasna. Ker gledalec opazi sleherni, najmanjši mimični izraz, najznamenitiji igralski pregib, je, seve, vsak bluff, vsak trik (instrument morda n. pr. igralske resničnosti igrati), vsaka narejenost izključena, če bo interpretacija prepričljiva. Maskiranje je diskretno, kostumiranje pristno in brezhibno izdelano, sceniska postavitve impresivna z vseh zornih kotov opazovanja. A vse našeto so le drobci, ki naj ilustrirajo svojskosti »gledališča v krogu«. Sele skupek vseh teh in še mnogih detajlov, zveden na skupni imenovalce plastičnega teatra, more ostvariti čudovito iluzijo tega intimnega gledališča.

In kako je bilo v Celju? V dovolj prostornem foyeru so namestili nekoliko dvignjeno krožno ploščadi, okoli nje pa razvrstili sedeže. Stopenišče na galerijo gledališča, ki je vpleto ob steno foyerja, je v danih možnostih razmeroma ugodno omogočilo osvetljevanje arene, da je bilo svezano s dokajšnjimi tehničnimi napori, s to preprosto, a nenasladno primarno rešitvijo, je »gledališče v krogu« prvič v Jugoslaviji sprejelo svoje občudovalce.

Sominov »Atentat«, ki je služil za prvi eksperiment, je popolnoma povprečna, če ne podpoprečna drama, ki pa ima prednost, da zaposluje le dva igralca (plus radijskega napovedovalca) in se odvija na prizorišču, kjer zadošča za potek vse drame nespremenjen dekor. (Jasno je, seve, da mora tehnično dovršeno »gledališče v krogu« uprizorjati domala vsa dela vseh stilišnih obdobij.) Režijska transpozicija s »pravega« odra na okroglo dvignjeno površino je režiserki Babilni Battelino-Baranovičevi lepo uspela. Čeprav je bila opazga motnja, ki jo je povzročil »nedeterminiran« prizoriščni prostor, kaže poudariti, da je Baranovičeva umela zlasti mizansceno prilagoditi novemu okolju. Prepričan sem namreč, da je vsak gledalec — s katerigakoli zornega kota naj je opazoval

Francosi in Italijani so izdali obširen »Slovar umetnin iz vseh časov in iz vseh dežel«, v katerem so analitično prikazana najpomembnejša književna, filozofska, glasbena in znanstvena dela. Doslej so izšli trije zvezki, ki obsegajo po 650 do 750 strani, četrta pa bo dotiskana v kratkem. Skupno je obdelanih v tem impozantnem slovarju 16.000 del. Vsakemu je posvečen poseben članek, v katerem so najprej bibliografski podatki o avtorju, nato analiza dela in končno kritična presoja njegove vrednosti v kulturni zgodovini. Prikazi so nekakšen spoj eseja z monografsko natančnostjo.

Poleg posebnih naslovov del (avtorji so prikazani le v delih, ne pa posebej) so posebej še članki o glavnih literarnih temah (n. pr. Ifigenija, Don Juan, Faust itd.).

Pomen knjige veča zelo veliko število izvrstno reproduciranih slik, faksimilov, ilustracij, posnetkov skulptur itd. Indeks, ki še ni izšel, bo večvrsten. Poleg indeksa originalnih naslovov bo indeks francoskih naslovov, indeks imen avtorjev, indeks simboličnih imen ter končno pregled del avtorjev.

Delež jugoslovanskih avtorjev se bo pokazal šele pri podrobnejšem študiju celotnega dela. Vsekakor so zastopane najpomembnejše umetnine n. pr. Couraone du montage (Gorski vijenec). La mort de Small-age Čengić (Smrt Small-age Čengića) in dr., vendar bi bil izbor lahko obširnejši.

Slovar predstavlja izvrsten vodiljo po polju svetovne kulture.

Vanja Radauš: Slavonka

Tuže leksikalne novosti

1. Francosi in Italijani so izdali obširen »Slovar umetnin iz vseh časov in iz vseh dežel«, v katerem so analitično prikazana najpomembnejša književna, filozofska, glasbena in znanstvena dela. Doslej so izšli trije zvezki, ki obsegajo po 650 do 750 strani, četrta pa bo dotiskana v kratkem. Skupno je obdelanih v tem impozantnem slovarju 16.000 del. Vsakemu je posvečen poseben članek, v katerem so najprej bibliografski podatki o avtorju, nato analiza dela in končno kritična presoja njegove vrednosti v kulturni zgodovini. Prikazi so nekakšen spoj eseja z monografsko natančnostjo. Poleg posebnih naslovov del (avtorji so prikazani le v delih, ne pa posebej) so posebej še članki o glavnih literarnih temah (n. pr. Ifigenija, Don Juan, Faust itd.). Pomen knjige veča zelo veliko število izvrstno reproduciranih slik, faksimilov, ilustracij, posnetkov skulptur itd. Indeks, ki še ni izšel, bo večvrsten. Poleg indeksa originalnih naslovov bo indeks francoskih naslovov, indeks imen avtorjev, indeks simboličnih imen ter končno pregled del avtorjev.
2. Tri nemške založbe so začele skupno izdajati »Slovar družbenih znanosti, ki bo obsegal 6 leksikalnih zvezkov s 5000 stranmi in bo zaključen l. 1957. Doslej je izšlo 6 sešitkov; po programu izhajajo v presledkih po šest tednov. Delo ureja poseben odbor, ki ga sestavlja 12 univerzitetnih profesorjev, glavnega urednika pa sta profesorja H. Jecht in R. Schäfer. Delo, napisano s znano nemško temeljitostjo, bo prav gotovo nekaj desetletij laskan priročnik tako, kot so bile vse podobne poprejšnje izdaje. Sestavljeno je iz člankov o posameznih pojnih (n. pr. gospodinjstvo, visokošolska statistika itd.), delah ter osebah. Tehnično so predvsem skrbno zbrani najnovejši podatki. Žal doslej še ni izšel sešitek, kjer bi brali sestavek o Jugoslaviji. V subskripciji stane sešitek 14 DM.
3. Prav tako bo obsegal 12 zvezkov novi »Veliki Brockhaus«, ki bo imel 145.000 gesel, 30.000 slik in nad 800 celostranskih, tudi barvnih slik. Ni potrebno omeniti, da je napisana ta, po vrsti šestnajsta, popolnoma predelana izdaja, na najboljšem papirju. Obseg zvezkov je isti kot v prejšnjih izdajah in pri v polnsej vezanih izdajah seveda ne manjka slavnostna zlata obzra, ki je dandanes skoro ne vidimo več. V štirih, doslej izšlih zvezkih, zasledimo tudi precej gradiva o Jugoslaviji in Slovencih. Toda podatki za Celje niso navedeni pod tem imenom, temveč je napisano: Celje, gl. Cilli. Tam lahko beremo, da je prišlo l. 1919 Celje, ki je bilo nekdanji glavni sedež nemstva v Sloveniji (l. 1910 81,4%) s Spodnjo Štajersko v Jugoslavijo. Po avstrijskem popisu pa je navedlo le 66,8% prebivalcev nemščino kot običajni jezik. Podatke o Kočevju so naravnost po-tvornili. Seveda niso pozabili napisati, da je bilo mesto nekdanj središče bivše nemške kočevarske jezikovne skupine (vzrok izginitoja ni naveden), nato pa lahko zaštedeno beremo, da je bilo leta 1948 v kraju 5200 ljudi, v glavnem Slovenci, l. 1945 pa jih je bilo 3500, v glavnem Nemci. Slovci torej več kot dovolj za potrebnost ostro in temeljito kritiko.

Kulturne beležke

KNJIZEVNIK RISTO RATKOVIČ UMRL

Predvečerašnjim je v Beogradu umrl po krašji bolezi književnik Risto Ratković. Bil mu je 81 let.

Ratković je pripadal srednji generaciji naših naprednih pisateljev. Rodil se je 1903 v Bijelom Polju. Končal je filozofsko fakulteto v Beogradu in tu je dolgo živel ter se ukvarjal s književnostjo. Tle pred drugo svetovno vojno je bil zaposlen v našem poslanstvu v Parizu, zatem pa v Moskvi. Domov se je vrnil po vojni in nadaljeval književno delo, sodelujoč v raznih časnikih in revijah.

Zapustil je skromno, toda tehtno in zanimivo književno delo. Kot študent je urejal s skupno mladih pesnikov modernistične revije »Večnosta«, »Kozarec vode« in »Bela revija«. Objavil je nekaj knjig poezije in proze, med njimi je znan zlasti njegov roman »Nevidnog« in pesniška zbirka »Dotiki«. Izdal je tudi zanimivo knjigo esejev in člankov z naslovom »Molčanec o književnosti«. Zdal je v tisku njegova najnovejša knjiga lirske vsebine »Iz Orianta«, v kateri je opisal doživljanje iz Afrike, kjer se je mudil med vojno.

LETOSNJE VSEBINE V SAŠBURGU

Letosnje igre v Šalsburgu bodo trajale od 26. julija do 29. avgusta. Od oper bodo prvič uprizorili »Penelope« Rofsa Liebermana, nadalje Webrovega »Carostrelca«, Mozartovi operi »Don Juan« in »Così fan tutte« in Straussovo »Arjednjo na Naksos«. Kakor vsako leto, bodo uprizorili Hofmansthalovo dramo »Shehenik«. Glasbeni spored obsega še 8 filharmoničnih koncertov, 3 solistične, 4 balcete večere, 7 koncertov komorne glasbe, 8 matinej, 6 serena in 4 koncerte v katedrali. Kot dirigenti nastopajo Karel Böhm, Guido Cantelli, Edwin Fischer, Wilhelm Furtwängler, Hans Knappertsbusch, Dimitrij Mitropulos in Bernhard Baumgartner.

NOVO DELO O ZGODOVINI MEDICINE

Pod naslovom »Zdravniki, biologi in kirurgi« je izšla v Parizu knjiga, ki prikazuje najpomembnejše osebnosti v zgodovini medicine zadnjih stoletij. Galerija likov se začne s Leonardom da Vinciem in prikazuje njegovih študij na področju anatomije.

KRIZA BRITANSKE FILMSKE INDUSTRIJE

Smrt častihlepnega leva

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Morda je podjetje, ki je izdelalo »vretjega človeka«, zaslužilo, da ga pokopljejo malo drugače, kot so storili. Ni bilo otonih zvokov citer, ob katerih se vselej razalozite obupanec sodobne Evrope. Vse se je zaključilo banalno. »British Lion« se je boril v svetu, v katerem je denar mera vrednosti, stečaj pa ravnodušna finančna registracija propadlih ambolj. Zaključni prizor se je namestvo v puščobnem drevedrovju, polnem vazušja sadnjega »good bye« in nemočnega, neizrečenega sožalja od igral v poslovnih vrtincih Cityja. Demariki in knjigovodje so prevzeli vlogo filmskih zvezdnikov, slednji pa so skupaj s stavnim / Alexandrom Kordo začasnno ostali brez pogodb in brez dela.

Banalna stran zgodbe o smrti »britanskega leva« je približno takšna: Minuli mesec so ugotovili, da je »British Lion Film Corporation« izgubila celoten delniški kapital. To so takoj sporočili Nacionalni filmski finančni družbi, ki je pred nekaj leti dala podjetju tri milijone funtov pesonija. Zatem so ugotovili, da sta od tega posojila prav tako propadla kar dva milijona, tako da znaša skupna izguba tri milijone 205 tisoč funtov sterlingov. Nacionalna filmska finančna družba je takoj imenovala novega menadžerja in blagajnika po-

jetja. Sklenili so likvidirati »British Lion Film Corporation« kot filmskega proizvajalca. Ustanovili bodo novo družbo, ki bo prevzela posle tega podjetja. Mimogrede se je razvedelo tudi, da je sir Alexander Korda izgubil v »British Lionu« ves svoj delež v znesku okrog pol milijona funtov.

Ta puščobna zgodba o navadnem stečaju pa ima tudi zanimivo ozadje. »British Lion« se je pretečno usmeril na proizvodnjo kvalitetnih filmov in težil za tem, da bi se na domačem in tujem trgu kosal s konkurenco, predvsem ameriško, kot predstavnik velikih filmskih in literarnih tradicij Britanije. Zato je propad tega podjetja bil za del britanske javnosti kulturni poraz. Komentar »Daily Maila« vidi vzroke propada »British Liona« in krize britanske filmske industrije v ameriški nadvladi v filmu. Kriza britanske filmske industrije se je začela 1947, ko so pod pritiskom od zunaj odstranili zaščitne carine, ki so branile domači trg pred hollywoodsko invazijo. Zdal odpade v Britaniji na ameriške filme 66% za predvajanje porabljenega časa.

Prav te dni predvajajo v premier-nih kinematografih na West Endu dva ameriška filma. Eden se imenuje »Gorli na prostosti«, drugi pa »Fan-ton urlice Morgue«. V obeh filmih je

»glavni junak« gorila, ki zbeži iz kletke, divja po cestah in ubija lepoticke. Oba kinematografa sta običajno nabito polna. To je bil povod, da je znani karikaturnist Low v Manchester Guardianu osvetlil problem propa-

Karikatura Lowa v »Manchester Guardianu« na račun stanja v angleškem filmu. (Besedilo v prevodu: Ameriški izvedenci: »Zakaj nočete vedeti, kaj je z angleškim filmom? Zakaj nočete dati vsem vašim mladim ženskam zabave, ki jim je všeč?« Na lepaku desno pa piše: Britanski film časasno pod bankrotom, obnovljen bo v kratkem pod novim vodstvom.)

Dušan Blagojevič

DNEVNE NOVICE

Obrtniško gledališče uprizori pod okriljem Obrtne zbornice glavnega mesta Ljubljane ob dnevu vajencev Ziljkovo »Miklovo Zelo«, igra s petimi godbo in plesom. Uprizoritev bo danes ob 20.30 na prostem, na vrtu Obrtniškega doma, Komenskega ulica 12. Privedite je namenjena namo vajenci mladini in je brez plačnina. Priporočamo vsem obrtniškim obratom, da opozore vajece na to prireditev. — Priporočamo tudi kolektivom vseh obrtniških obratov, da organizirajo za vajece ob njihovem prostem dnevu 21. junija skupinske izlete ali da tudi drugače proslavijo z vajenci ta dan. — Obrtna zbornica.

Zakaj bi molje samo preganjali, dobite lahko sigurno sredstvo, da jih uničite. Zahtevajte povsod samo MOTOX!

PREDAVANJA

V ponedeljek, dne 21. junija bo predavanje »Impresionizem« Simbolizem« iz ciklusa: »Kratek pregled umetnostnega ustvarjanja skozi stoletja«. Predavali bodo: univ. prof. dr. Anton Slodnjak, pomočnik ravnatelja Moderne galerije Zoran Kržišnik, prof. Akademije za glasbo Lov. Lucijan M. Skerjanc. Predavanja bo ob 20 v prirodoslovni dvorani Univerze, vhod iz Gosposke ulice.

Umrli so v Ljubljani

Frlan Ivan, upokojenec. Pogreb bo v ponedeljek ob 15.30 na Zalah. Gnezda Katarina, pogreb bo v ponedeljek ob 18. uri na Zalah. Kopavnik Ivana, kuharica. Pogreb bo v ponedeljek ob 16.30 na Zalah. Debevc Roza, upokojenka. Pogreb bo v ponedeljek ob 17. uri na Zalah.

Naročnikom »Naše stvarnosti«

S 6. številko, ki bo kmalu izšla, poteče naročnina vsem bralcem »NAŠE STVARNOSTI«, ki so se naročili za I. polletje 1954.

Prosimo vse takšne naročnike, da takoj pošljejo naročnino za II. polletje, ker v nasprotnem primeru ne bodo dobili prihodnje številke časopisa.

Naročnina za drugo polletje znaša prav tako 350 din. Denar pošljite na NOVINSKO IZDAVAČKO PREDUZEČE »BORBA«, tekoči račun 102-T-76 z označbo, da je namenjen za časopis »NAŠA STVARNOST«.

UPRAVA

MESTNO GOSTINSKO PODJETJE IZOLA OKRAJ KOPER

RAZPISUJE

mesto knjigovodje podjetja

Pogoji: popolna srednja šola, strokovni izpit in pet let prakse. — Pismeno ponudbo je treba poslati na naslov podjetja ter ji priložiti potreben življenjepis. PLAČA PO DOGOVORU!

KOMISIJA ZA IMENOVANJE DIREKTORJEV PRI OKRAJNEM LJUDSKEM ODBORU CELJE

razpisuje

na podlagi 89. in 90. člena uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Uradni list FLRJ 51/53)

MESTO DIREKTORJA

TEKSTILNE TOVARNE V PREBOLDU

Ponudniki morajo izpolnjevati enega izmed naslednjih pogojev:

1. da je kandidat diplomiran ekonomist z najmanj deset let prakse ali srednjo ekonomsko izobrazbo z najmanj 15 let prakse, po možnosti v tekstilni stroki;
2. da je kandidat inženir strojne ali kemične stroke z najmanj deset let prakse v tekstilni stroki, ali tekstilni tehnik z najmanj 15 let prakse.

Za razpisano mesto je predvidena plača po tarifnem pravilniku Stanovanja je zagotovljeno.

Ponudbe je treba poslati na Okrajni ljudski odbor Celje, komisiji za imenovanje direktorjev s kratkim življenjepisom najkasneje do 1. julija 1954.

KONCERTI

Javna produkcija Glasbene šole Centralne ljudske univerze (harmonika, kitara) bo v sredo 23. junija ob 18 v Stekleni dvorani Ljubljana, Prazakova ulica. Sodelovali bodo tudi vsi pedagogi šole. Vstopnina 30 din.

Akademija za glasbo priredi danes, 21. junija, ob 20. uri v veliki dvorani Slovenske filharmonije klavirski večer. Absolventka Zdenka Car-Lukčeva iz razreda red. prof. A. Trosta bo izvajala Bacha, Beethovna, Chopina, Liszta in Papandopula. Vstopnice v Koncertni poslovnic.

Zveza študentov Akademije za glasbo priredi večer kompozicij svojih članov v torek 22. t. m. ob 20. uri v Viteški dvorani (Križanke). Glasbena šola, Ljubljana, Vegova ulica 7, priredi dne 21. in 22. junija ob 18. uri javno produkcijo svojih učencev v mali filharmonični dvorani. Programi kot vstopnice bodo na razpolago pol ure pred pričetkom.

GLEDALIŠČA

DRAMA — LJUBLJANA

Ponedeljek, 21. junija ob 20: Harris: »Molčča usta«. Abonma S dramski. (Locky — Lolze Rozman).

Torek, 22. junija ob 20: Harris: »Molčča usta«. Abonma F.

Sreda, 23. junija ob 20: Harris: »Molčča usta«. Abonma K.

OPERA

Ponedeljek, 21. junija: Zaprt.

Torek, 22. junija ob 20: Verdi: »Trubadur«. Abonma red H.

Sreda, 23. junija ob 20: Svara: »Prešeren«. Abonma red E.

RADIO

Dnevni spored za ponedeljek. Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.00—7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) — vmes ob 5.30—5.40 Jutranja telovadba — 6.30—6.35 Radijski koledar in prireditve dneva — 7.00 Pregled tiska — 7.05 M. Musorgski: Perzijski ples; I. Berger: Ljubezni valček; B. Rodgers: Ples 12 princes; R. Friml: Po ling in Ming-Toy suita — 7.30 Za gospodnje — 7.35 Zabavna glasba, vmes reklame — 8.10 Slovenske narodne pesmi — 8.30—9.00 Za pionirje — 12.00 Domače pesmi izvaja AVSE-nikov trio — 12.20 Za naše kmetovalce — 12.30 Opoldanski orkestralni spored — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Melodije za prijetno razvedrilo — 14.30 Novi filmi — 14.40 Slovenske narodne pesmi v priredbah za klavir — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Utrinki iz literature — Heinrich Heine: Kip volilnega kneza v Düsseldorfu — 16.15 Promenadni koncert — 17.10 V plesnem ritmu — 18.00 Nasveti za dom — 18.10 Zbori in solisti pojo slovenske narodne in umetne pesmi — 18.50 Iz kolektivov za kolektive — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame in objave — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Operetna glasba — 20.30 Radijska

univerza: 4000 m v morske globine — 20.45 Mladinski simfonični koncert — Izvaja orkester Slovenske filharmonije, dirigent Jakov Cipci, solista pianista Aci Bertonec in Nada Verbič — 22.20 Plesna glasba — 23.30 do 24.00 Nočni koncert (na valu 202, 212,4 m in 90,1 MHz). 23.00—24.00 Oddaja za tujino (na valu 327,1 m) (prenos iz Zagreba).

RADIO KOPER

Dnevni spored za ponedeljek, 21. jun. 14.15 Beleške o filmu — 14.45 Obzornik — 15.00 Zborovske skladbe slovenskih avtorjev — 17.00 iz filmov in operet — 17.30 Narodni plesi in pesmi iz Makedonije — 18.15 Glasbeni mozak — 19.20 Sport.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna: Ponedeljek, 21. junija: lekarna »Tabor«, Trg revolucije 3.

RADIO

5.00—9.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 9.00—9.10 Domača poročila in objave — 9.10—9.30 Domači napravi — 12.00—24.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

KINO

PARTIZAN: ameriški barvni film: »Niagara«.

ULARNIK: jugoslovanski film »Hila na obali«.

LETNI KINO SOLA: ameriški barvni film »Niagara«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE Ponedeljek, 21. junija ob 20: Raimund Berger: »Balada o golem možu«. Red B. Torek, 22. junija ob 16: Tri igre o Izbuzni in ljubosumju. Red ZIS. Ob 20: Verdi: »Rigoletto«. Red D.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »SOČA«

Francoski film

»Trenutek resnice«

Tednik. Predstavi ob 18. in 20. uri. Prodaja vstopnic od 10. do 11. ter od 15. ure dalje.

KINO »UNION«: amer. barvni film: »Ljubimec iz New Orleansa«. Tednik. Predstava ob 18. in 20. JUGOSLOV. KINOTEKA predvaja: dne 22. junija ob 20. uri francoski film »Obala v megli«. Dne 23. junija ob 20. uri pa francoski film »Zensko jezero«. Predprod. vstopnic za redne predstave ob 10.—11. ter od 15. ure dalje. Za kinoteke pa od 17. ure dalje. KINO »KOMUNA«: amer. film »Zig protoklosti«. Tednik: Filmske novice 24. Predstave ob 18. in 20. Danes zadnjič! — Predprodaja vstopnic od 10.—11. ter od 15. ure dalje. LETNI KINO TABOR: ameriški film »Macao«. Tednik. Predst. ob 20.30. LETNI KINO JLA: ameriški film »Uročen«. Tednik. Predstava ob 20.30.

LETNI KINO »BEZIGRAD«: franc. film »Trenutek resnice«. Tednik. Predstava ob 20.30. — Predprodaja vstopnic v vseh treh letnih kinematografih eno uro pred pričetkom predstave. KINO »TRIGLAV«: ameriški barvni film »Dvoboj pri srebrnem potoku« in tednik. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17. ure dalje. Danes zadnjič. KINO »ŠIŠKA«: Danes zaprt. JESENICE: »RADIO«. Nemški film »Dvoje«. Predstavi ob 18 in 20. »SVOBODA«. ameriški film »Gospa govori«. Predstava ob 20.30. CELJE: »DOM«. amer. barvni film »Zapadna obzorja«. LETNI KINO CELJE: amer. barvni film »Zapadna obzorja«. KINO PTUJ: ameriški barvni film »Samotna zvezda«.

Zamenjamo trofazni asinhroni elektromotor

znamke AEI FRANCO TOSI, učinek 30 ks, 220/380 V, 50 period in 1450 obr/min, za trofazni elektromotor enake ali nekoliko manjše zmogljivosti s 700 do največ 800 obr/min.

Ponudbe pošljite na TOVARNO POLJEDELSKEGA ORODJA BATUJE PRI GORICI, POŠTA CRNICE

LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE »JELOVICA«

v Škofji Loki potrebuje:

TEHNIKA

lesno industrijskega odseka, ki ima prakso v mizarski ali tesarski stroki — in

TERNIKA

ki je specializiran ali ki se želi specializirati v sušenju lesa. Stanovanje zagotovljeno!

Uprava podjetja TOVARNE KOVČKOV IN USNJNIH IZDELKOV

»TOKO« — DOMŽALE

BO SPREJELA V ŠOLSLEM LETU 1954/55 V UK

8 VAJENCEV (MOŠKIH) ZA USNJENO GALANTERIJSKO STROKO

Pogoji: Vajenci za usnjeno galanterijsko stroko morajo biti stari najmanj 14 let ter telesno in duševno zdravi, imeti morajo veselje do te stroke in z uspehom dovršeno osnovno šolo ali dva razreda gimnazije. Učna doba traja v smislu pravilnika o strokah in poklicih (Ur. list FLRJ št. 19/1950) 36 mesecev. Sprejete vajence bo podjetje nagrajevalo po uredbi o nagrajevanju vajencev. Ker podjetje nima razpoložljivih stanovanj, pridejo v poštev samo vajenci iz bližnje okolice podjetja. Podjetje bo sprejemalo vajence in sklepalo z njihovimi skrbniki učne pogodbe od 20. junija do 30. septembra 1954.

TOVARNA KOVČKOV IN USNJNIH IZDELKOV

»TOKO« — DOMŽALE

poziva delavce in uslužbence

kateri so bili zaposleni v letu 1953 v tem podjetju nad tri mesece in kateri delovnega razmerja s podjetjem niso prekinili po lastni krivdi, da javijo svoje naslove sekretariatu podjetja zaradi izplačila presežka plačnega sklada za 1. 1953 najkasneje do 31. avgusta 1954. Po tem datumu podjetje presežkov plač iz leta 1953 ne bo več izplačevalo.

KINO »SLOGA«

Ameriški film

»KLOVN«

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 10. uri matineja istega filma. Predprodaja vstopnic od 9. do 11. ter od 15. ure dalje.

Kupimo kompletno

»NESTLER« ali »ISIS«

risalno glavo

z ravnili za tuš in merjenje

»ELKA«

TOVARNA ELEKTRIČNH KABLOV — ZAGREB
POŠTNI PREDAL 113 — TELEFON 39-741

„ELKA“

TOVARNA ELEKTRIČNIH KABLOV

ZAGREB MARTIČEVA 60

sprejme:

strojnega ali elektrostrojnega inženirja

po možnosti s prakso

inženirja kemije — tehnologa

s prakso

risarja

za konstrukcijski urad

stenodaktilo-rafinjno

z znanjem nemščine, francoščine ali angleščine

PONUDBE POSLJITE SEKRETARIATU PODJETJA ALI SE OSEBNO OBRNITE NANJ DO 1. JULIJA 1954!

TRIJE

E. M. REMARQUE

tovariši

ROMAN 104

Zasmejal sem se. »Vse to je lepo, Gottfried,« sem dejal. »Toda rad bi vedel, kaj bi se zgodilo, če bi naju zasačili? Trda bi nama predla, saj pravijo pobožni ljudje temu skrunitev svetih mest.«

»Fant moj,« je odgovoril Lenz, »ali vidiš tu koga? Po vojni hodijo ljudje na politična zborovanja, ne pa v cerkev.«

To je bilo res. »Toda kako je s temi pastorgji?« sem vprašal.

»Pastorji se za rože ne zmenijo, sicer bi vrt boljše negovali. In ljubli bog kvečjemu uživa, če z rožami koga razveseliš. Bog ni kar tako. Bog je star vojak.«

»Prav praviš!« Ogledeval sem velike, stare grme. »Za prihodnje tedne sem s tem preskrbljen, Gottfried.«

»Dlje. Srečo imaš. Te vrste vrtnice so zelo trpežne in cveto dolgo. Imel jih boš najmanj do septembra. Od septembra dalje pa bodo tu cvele astra in krizanteme. Pojdiva, takoj ti jih pokazem.«

Odšla sva čez vrt. Rože so omamljivo duhtele. Liki breščič oblak so roji čebel letali od cveta do cveta. »Poglej no,« sem dejal in obstal. »Od kod neki se jih je toliko nabralo? Sredi mesta? Saj tu blizu ni nobenega čebelnjaka. Ali pa misliš, da

imajo pastorgji ulje na svojih strehah?«

»Ne, fant moj,« je odgovoril Lenz. »Čebele so za trdno priletele s te ali one kmetije. Svojo pot dobro poznajo.« Pomežiknil mi je z očmi. »Midva pa ne, a?«

Skomizgnil sem z rameni. »Morda pa. Vsaj košček. Kakor daleč pač gre. Ti ne?«

»Ne. Sicer pa tega tudi nočem vedeti. Cilji napravijo življenje meščansko.«

Ozrl sem se na stolniški zvonik. Svilen zelen se je dvigal pod sinje nebo, neskončno star in miren, in lastovke so ga obletavale. »Kako tiho je tu,« sem dejal.

Lenz je prikal. »Da, fant moj, tu človek opazi, da mu je pravzaprav manjkalo samo časa, da bi postal dober, a?«

»Časa in miru,« sem odgovoril. »Miru tudi.«

Zasmejal se je. »Prepozno! Zdaj je že tako daleč, da človek miru ne bi več mogel prenesti. Naprej torej! Spet v vrtnice!«

Gottfried je izstopil, jaz pa sem se vrnil na postajališče. Spotoma sem se peljal mimo pokopališča. Vedel sem, da je Pat tedaj ležala na balkonu v zložljivem stolu in zato sem večkrat zahupal. Toda vse je ostalo mirno in tako sem se odpeljal naprej. Pač pa sem kmalu zagledal gospo Hassejevo, kako je ogrnjena z nekakšno haljo iz taft svile jadrjala po cesti in izginila za vogalom. Pognal sem avto za njo, da bi jo vprašal, če naj jo kam odpeljem. Ko pa sem prispel na križišče, sem opazil, da je vstopila v avto, stoječ za vogalom. Bil je že nekoliko razmajan Mercedes iz leta 1923, ki je takoj oddrdal. Pri volanu je sedel mož z račjemu kljunu podobnim nosom in v kričече karirasti obleki.

Precej dolgo sem gledal za avtomobilom. To se torej zgodi, če žena vedno sama sedi doma. Zamisljen sem se odpeljal nazaj na stajališče in se postavil v vrsto čakajočih taksijev.

Pripekajoče sonce se je upiralo v streho. Le počasi se je pomikalo naprej. Buljil sem predse in skušal zadremati. Toda podoba gospe Hassejeve mi je kar naprej stala pred očmi. To je bilo nekaj čisto drugega, toda končno je bila tudi Pat ves dan sama doma.

Izstopil sem in odšel naprej h Gustavovemu taksiju. »Na, pij,« me je pozval in mi pomolil termovko. »Čudovito hladno! Lastni izum! Kava z ledom. Ostane več ur taka — tudi v vročini. Da, Gustav je praktičen!«

Vzel sem čašo in jo izpil do dna. »Če si tako praktičen,« sem dejal, »tedaj mi povej, kako lahko človek ženski priskrbi malo zabave, če je skoraj zmeraj sama.«

»To je pa kaj preprosto!« Gustav me je nekam omalovažujoče pogledal. »Človek Robert! Otroka ali psa! Vprašaj me kaj težavnijejšega!«

»Psa!« sem dejal presenečeno, »prekleta da, psa! Prav praviš! S psom človek nikoli ni sam.«

Ponudil sem mu cigareto. »Čuj, ali slučajno veš za kaj takšnega? Takšno ščene mora biti zdaj poceni.«

Gustav je očitajoče zmajal z glavo. »Bogme, Robert, zdaj pa vidim, da sploh ne veš, kaj imaš v meni! Moj bodoči tast je vendar knjigovodja društva za rejo dobermanov in pinčev. Seveda lahko dobiš mladega, celo zastoj, prvovrsten rodovnik. Imamo leglo, štiri in dva, stara mati Siegerin Hertha iz Toggenburga.«

Delavsko samoupravljanje poganja čedalje globlje korenine

Kaj nam povedo številke o volitvah v delavske svete in upravne odbore v trboveljskem okraju

Do vključno 30. aprila 1954 je opravilo v trboveljskem okraju volitve v delavske svete 21 podjetij, ki imajo nad 30 zaposlenih. V teh podjetjih je zaposlenih skupno 9.761 oseb ali 72 odstotkov vseh oseb v delovnem razmerju v okraju. Od skupno 9.565 vpisanih volivcev jih je glasovalo 9.065 ali 94,8 odstot. 4,3% jih je opravičeno izostalo, neopravičeno pa samo 0,9 odst. Najboljša je bila udeležba v tovarni »Peta« Radeče in Industriji gradbenega materiala Zidani most-Radeče, kjer ni bil nihče neopravičeno odsoten, zelo dobro pa je bilo tudi v Strojni tovarni Trbovlje, Steklarni Hrastnik, Papirnici Radeče in Splošnem strojnem mizarstvu Trbovlje.

Kranjski sejem

Revija gorenjske industrijske dejavnosti

Za kranjski sejem, vsakoletno gospodarsko prireditve, ki bo letos od 30. julija do 9. avgusta, je že zdaj veliko zanimanja. Čeprav je do otvoritve tega sejma več kot mesec dni, se je pri razstavnih komisijah priglasiло več kot 140 udeležencev. Kakor zmerom bosta tudi tokrat najmočnejše zastopani obe najbolj razviti panogi v okraju, usnjarska in tekstilna. Poleg znanih gorenjskih podjetij kot so »Standard« in »Planika« iz Kranja ter »Triglavl« iz Tržiča, »Alpina« iz Žirov, »Runo« iz Kamnika in »Sava«, tovarna gumijevih izdelkov iz Kranja, bodo najnovejše izdelke razstavile tudi druge slovenske tovarne usnja kot na pr. tovarna iz Vrhnike. Tekstilna industrija je letos prosila za več površine, ker so se na seznamu razstavljalcev prvokrat po vojni poleg znanih tovarn kot so »Tiskarica« Kranj in Tekstilna tovarna iz Medvod pojavile bivša tovarna čipk »Rašica« in Tacna in druge tovarne lokalnega pomena.

Posebnost letošnjega kranjskega sejma bo prav gotovo razstava dejavnosti gorenjskih turističnih društev ter razstava komunale in živilske higijene.

Letošnji rezultati kažejo, da je zavest delavske samouprave v delovnih kolektivih okraja Trbovlje že globoko pognala korenine. Tudi sestava delavskih svetov in upravnih odborov je zadovoljliva. V delavskih svetih je 81,8 odstotkov, v upravnih odborih pa 86,9 odstotkov delavcev, ki so zaposleni v proizvodnji.

Letošnje volitve so bile vsebinsko dobro pripravljene in uspešno izvedene. To je pripisati predvsem večji politični aktivnosti Zveze komunistov in sindikalnih organizacij ter iz dneva v dan močnejši zavesti, da so organi delavskega upravljanja res organi delovnih kolektivov in osnova socialistične demokracije.

Seveda pa so volitve pokazale tudi nekatere pomanjkljivosti, ki jih bo treba odpraviti. Ena izmed teh je vprašanje žensk v organih delavskega samoupravljanja. V okraju je od skupnega števila zaposlenih 18,5 odst. žena.

v industriji in rudarstvu pa 15,7 odst. Res je, da je v delavskih svetih 25,9 odst., v upravnih odborih pa 17,7 odst. žena, vendar ta odstotek odpade v glavnem na neindustrijska podjetja. V industrijskih in rudarskih podjetjih je v delavskih svetih samo 5,4 odst. žensk, v upravnih odborih pa le 1,4 odst., to je samo ena ženska in sicer v Papirnici Radeče. Vsa ostala industrijska in rudarska podjetja nimajo v upravnih odborih niti ene ženske. Stiri velika podjetja v okraju pa jih tudi v delavskih svetih nimajo. To sliko nam še bolj ponazorijo dejstva, da od skupnega števila zaposlenih moških v industriji in rudarstvu sodeluje v organih delavskega upravljanja 5,7 odst. moških, od skupnega števila zaposlenih žensk pa samo 1,5 odst. Iz tega sledi, da so ženske relativno štirikrat manj udeležene v delavskem samoupravljanju kot moški. Jasnno je torej, da je politična afirmacija žensk ena izmed važnih nalog tako organov delavskega samoupravljanja kot tudi političnih in družbenih organizacij.

Slavko Grčar

Paberki iz blejskega konca

PRVI ALPSKI LETALSKI CENTER V DRŽAVI

Nedavno je bil v Lescah ustanovljen zbor Alpskega letalskega centra, edinstvene ustanove te vrste v državi. Drugod po svetu so taki centri že precej razširjeni, n. pr. v Švici in gojijo tako imenovano alpsko letenje, ki ima drugačne terminne in druge pogoje kot nižinsko. Blejski oziroma leški center bo vključeval ne samo praktično vzgojo mladih padalcev in jadralcev, temveč tudi letalsko šolanje za domače in tuje turiste, ki imajo veselje za zračne športe.

Za predsednika prvega alpskega letalskega središča je bil izvoljen tov. Bračič, podpredsednik OLO Radovičica.

ČISTOTA — OGLEDALO NAŠE KULTURE

Lesce so znana prehodna postaja za turiste, ki so namenjeni na Bled. Tu čakajo na domače in tuje goste avtobusi, potniki, prišedli z Bleda, čakajo na vlak. Hote ali nehoti vidijo pločnike, vidijo cesto. Ta pa je ves dan ponemazana, polna konjskih odpadkov, vmes med betonskimi ploščami in pločniki, ki so precej razmajani, pa veselo poganja trava. Ali občinski odbor tega ne vidi? In cestarji, kaj počno? Vsekakor bo treba to nesnago čimprej odstraniti, kajti vsakdo bo najprej meril našo kulturo po čistoti in vzdrževanju cest.

TEŽAVE RADOVLJSKEGA TURISTIČNEGA DRUŠTVA

Radovljiško turistično društvo se ne more pritoževati, da nima tra-

V Dobrni bo julija kongres evropske znanstvene komisije za hmeljarstvo

Celje, 20. junija

Od 22. do 25. julija bo v Dobrni redni kongres evropske znanstvene komisije za hmeljarstvo, ki že več let uspešno deluje v okviru Evropske unije za hmeljarstvo. Delegati iz Anglije, Belgije, Francije, Nemčije in Jugoslavije bodo razpravljali o najvažnejših znanstvenih vprašanjih, ki se tičejo gojenja hmelja po svetu.

Kongres bo letos prvokrat v Jugoslaviji, vodil pa ga bo predsednik evropske znanstvene komisije inženir Petriček, sodelavec Inštituta za hmeljarstvo v Zalcu. F.K.

Kje bodo letovali in tabarili otroci iz slovenjegraškega okraja

Komisija za poletniška letovanja pri OLO Slovenj Gradec bo letos organizirala letovanja in tabaranja, ki se jih bo udeležilo okrog 450 otrok iz vsega okraja. Z otroci pojde letos na letovanje in tabaranje 50 učiteljev, ki bodo opravljali dolžnosti upravnikov, ekonomov in vzgojiteljev. Letošnje letovanje in tabaranje je omogočil predvsem OLO Slovenj Gradec, ki bo prispeval v ta namen 700.000 dinarjev. Pomagali bodo tudi Društvo prijateljev mladine, Zveza borec, sindikatoev in druge organizacije, ki se ukvarjajo z vzgojo otrok. Po dve izmenično otrok iz slovenjegraškega okraja bosta tabarili v Mozirju, Flessi in v Retečah pri Škofji Loki. Razen tega so predvidena letovanja v Mahincih in v Lovranu.

V trziškem kotu bo turistična dejavnost vse bolj važna

Prizadevanje Turističnega društva

Dejavnost Tržiča in njegovih prebivalcev je bila zadnja leta usmerjena izključno v proizvodnjo, obrtno, industrijsko, pri čemer so dosegli velik napredek. Vendar se glede na prirodne pogoje industrije ne bo mogla kdo več kako več širiti. Zato bo turistična dejavnost v bodoče prav tako važna. Dejstvo pa je, da je leta 1954 zadnja leta zanemarjena. Prav pred kratkim pa je v tem pogledu zaorala prve brazde Turistično društvo v Tržiču, ki ima obširen delovni program.

Za povečanje zanimanja za turizem se je Turistično društvo lotilo težavnih nalog, vzgoje prebivalstva. V ta namen je zasnovalo lokalni časopis »Tržiški vestnik«, ki pa je postal zdaj že pravo glasilo Tržiča.

Dejavnost Turističnega društva pa je različna. Zdjaj bo društvo prevzelo menjalnico denarja v novem gostišču na meji pod Ljubeljcem. Tu so prav poleg carinarne zgradili novo gostišče, ki bo nudilo vsem tujcem, prihajajočim v našo državo, gostoljubno streho. Razumljivo je, izboljšanje je čutili tudi v prvobitni in kulturni prireditvi, ki se vrste vsako sredo v dvorani Kazine. Turistično društvo in uprave hotelov so sklenile tudi pogodbe z okolinskimi »Svobodami«, 1. julija pa bo prvi promodni koncert Slovenske filharmonije, ki bo kakor lani gostovala na Bledu vse poletje. Precej obiska je deležna tudi stalna sezonska gospodarska razstava, za katero se zanimajo zlasti tujci.

Da bo razen menjavanja denarja opravljalo društvo tudi posle Turističnega urada, dajalo bo informacije itd. To gostišče je za tujski promet izrednega pomena, kajti preko Ljubelja prihaja v Jugoslavijo več tujcev, kot preko Jezerskega sedla in Podkorenske skupaj. Z dokončno ureditvijo predora pod Ljubeljcem pa se bo promet še povečal.

Skupno z mestnim ljudskim odborom ureja Turistično društvo sprehajališče, in sicer na Gradu, kjer bo eden najlepših delov Tržiča. Zdjaj urejajo nasade, postavljajo klopi in popravljajo sprehajalne poti. Razen tega ureja prostor za taboranje pri Tomšičevem slapu pod Ljubeljcem. Tu je za taboranje naravnost idealen prostor. Drug tak prostor pa imajo namen urediti v Zali dolini. Ti čudoviti kraji so v neposredni bližini Tržiča.

Za pospeševanje turizma so seveda velikega pomena cestne, saj prihaja v našo državo večina tujcev z avtomobili oziroma avtobusi, pa tudi domači turisti se vedno bolj poslužujejo tega prevoznega sredstva. Toda prav v trziškem kotu so ceste zelo slabe. Turistično društvo si prizadeva, da bi doseglo prioriteto za modernizacijo ceste Naklo-Kranj. Sedaj je namreč gradnja te ceste v republiškem merilu šele na 23. mestu. Prav tako bi bilo treba v Tržiču čimprej urediti dostop na cesto Tržič-Begunje. Med poslojtem Narodne banke in sosednjim hišo je začetek te ceste tako ozek, da veliki avtobusi ne morejo nanjo zaviti. Seveda pa bi bilo treba za razširitev porušiti hišo. To je spet težavno zaradi pomanjkanja stanovanj. Toda ureditev dostopa je nuja, če hočemo odpreti turizmu to lepo cesto. Hkrati pa bi bilo treba misliti tudi na cesto, ki bi povezovala Tržič z Jezerskim, zlasti še, ker je del ceste pri Jezerskem že zgrajen. Tako bi dobili edinstveno alpsko cesto, ki bi povezovala Bled, Tržič in Jezersko.

Turistično društvo v Tržiču ima tudi muzejsko sekcijo, ki pripravlja muzej v Zgornji kajži, kjer nameravajo postaviti spominsko ploščo prvemu slovenskemu inženirju Viljemu Polaku. Edinstvene farmacevtske zbirke in razni predmeti stare domače obrti, usnjarske tekstilne in čevljarke, vzbujajo namreč pri vseh turistih veliko zanimanje.

Seveda skrbi Turistično društvo tudi za ugodne prometne zveze, za poživitev kulturnih prireditvev in je že doseglo tudi pri tem precej uspeha.

Nepošten dimnikar

Dimnikarski pomočnik Gabrijel Ballš je ometal dimnike v Mariboru in bližnji okolici. Po izvršenem delu je kasiral denar. Tega pa ni izročil svojemu mojstru Viljemu Urenjaku, ki je zadržal za sebe in ga zapravil. Bil je tudi premeten goljuf. Ko mu je v preteklem letu nekdo kmetska ženiča plačala opravljeno dimnikarska dela s tisočdinarskim bankovcem, ji je iz tisočaka vrnil bankovec za 500 din, ki je že zdavnaj bil iz prometa. Pred okrajnim sodiščem v Mariboru je bil obsojen zaradi zatajevanja in goljufije na šest mesece in deset dni zapora.

Na vesti ima 25 prevaranih in ogoljufanih lahkovernežev

Jože Potočnik, nazadnje mesarski pomočnik pri podjetju »Mesnine« na Jesenicah, je že star znanec sodišča in zaporov. Zaradi raznih prevar je bil dvakrat kaznovan, skupaj na tri leta in 6 mesecev zapora. Ko je dobil zaposlitev pri omenjenem jeseniškem podjetju, je že kazalo, da se je poboljšal. Vendar mu zlikovska žilica ni dala miru in vnovič je ubral stara pota. Najprej se je poslovil od »Mesnine« in je mahnil v Gozd Martuljek, v tamposnje okrevališče, kjer se je predstavil upravniku za mesarja. Obljubil mu je nabavo pitanih prašičev in leta mu je brž izročil barabanček za 60.000 din, ki ga je Potočnik nemudoma vnovič pri Narodni banki na Jesenicah. Da bi se mu pot v Martuljek »izplačala«, je še neko natakarko mimogrede olinjal za 2 tisočaka. Nato se je napotil v Kranjsko goro, kjer sta se zamenila z upravnikom hotela Razor, da mu bo Potočnik odnesel v Kranj popravil radioaparata »Savica«. Prevečaneč ga je zares odnesel v Kranj, vendar ne popravil, ampak za 16.000 din zastavil natakarko v hotel Evropo. To, da prepoznal ga ni hotel oddati in je od njega izvalbil še zapleteno uro, vredno 8000 din.

Ko mu je postalo v mestu dolgčas, je šel na delo. Najprej na Srednji vrh, kjer se je kmotu Rotiču predstavil za mesarja iz »Mesnine«, nakar mu je ta prodal kravo za 26.000 din. Ker namišljeni nakupovalec ni imel pri sebi denarja, je obljubil, da ga bo poslal naslednji dan, ko ga bo dvignil pri bližnjem Coličem pobegniti v Avstrijo. Za kaznivno dejanje se bo zagovarjal pred sodiščem. N. Z.

Pred kratkim se je v Soteski pri Bohinjski Beli smrtno ponesrečil Ivan Colič iz Boke. Za Jaso Tomičem sta ležala v skalovje, misleč, da je tam državna meja in da bosta pobegnila v Avstrijo. Coliču je tik preden sta dosegla vrh (in sta že zagrla »ohljubljeno deželo«), spodrsnilo, da je omahnil in dobil hude poškodbe na temenu. Kmalu zatem, ko so ga prepeljali v jeseniško bolnišnico, je izdihnil. Jaso Tomiča je globoko pretresla prijateljeva smrt in je takoj priznal, da sta »hotela« pokojniku Coličem pobegniti v Avstrijo. Za kaznivno dejanje se bo zagovarjal pred sodiščem. N. Z.

Mar bi bil doma ostal...

Pred kratkim se je v Soteski pri Bohinjski Beli smrtno ponesrečil Ivan Colič iz Boke. Za Jaso Tomičem sta ležala v skalovje, misleč, da je tam državna meja in da bosta pobegnila v Avstrijo. Coliču je tik preden sta dosegla vrh (in sta že zagrla »ohljubljeno deželo«), spodrsnilo, da je omahnil in dobil hude poškodbe na temenu. Kmalu zatem, ko so ga prepeljali v jeseniško bolnišnico, je izdihnil. Jaso Tomiča je globoko pretresla prijateljeva smrt in je takoj priznal, da sta »hotela« pokojniku Coličem pobegniti v Avstrijo. Za kaznivno dejanje se bo zagovarjal pred sodiščem. N. Z.

Velika gospodarska kulturna in športna revija

Na letošnjem Mariborskem tednu bo še v večji meri poudarjena kulturna in športna dejavnost mesta, kot je bila na prejšnjih. Del prostora, na katerem je bilo lani zabavišče, bodo preuredili za kulturne nastope. Na odru bodo nastopale amaterske skupine: godba na pihaala, harmonikarji in druge; prikazali bodo tudi večer v Slovenskih goricah. Kulturni program bo 3 večere, druge tri večere pa bodo nastopili športniki: boksaarji, odbojkarji, košarkarji, sabljači in drugi. Tudi TVD Partizan bo imel telovadno akademijo. Za najmlajše bodo pripravili lutkovne predstave v zadržnem domu. Obiskovalci Mariborskega tedna si bodo lahko ogledali predstave poklicnih igralcev. Mariborsko narodno gledališče bo imelo ves teden predstave na letnem odru na Rotovškem trgu. Nastopalo bo s štiriimi deli iz letošnjega repertoarja.

Razstavnij del Mariborskega tedna bo imel gospodarski in trgovski značaj. Doselej je zaprosilo za razstavnij protor 91 podjetij iz vse države. Po dosedanjih prijavih bosta najbolj zastopani tekstilna in živilska industrija. Značilna, čeprav ne razveseljuje, je ugotovitev, da bo živilska industrija razstavila največ močnih (žganih) alkoholnih pijač. Vinska poizkušnja pa bo pokazala vinarstvo štajerskega področja. Zato na poizkušnji ne bodo imeli le najboljših vin, temveč tudi povprečna; ne bodo pa imeli vin iz drugih krajev države.

Za razstavo se je že priglasiло precej podjetij, ki izdelujejo poljedelske stroje. Razstavljali bo-

do tudi uvožene stroje. Na Kmečkem dnevu bodo prikazali, kako delajo kmetijski stroji. Tisti dan bodo tudi konjske dirke, ki jih pripravlja Klub za konjski šport.

Tudi mariborski obrtniki pripravljajo za razstavo svoje izdelke. Značilna bo modna revija, ki jo pripravljajo obrtniki v sodelovanju s tekstilnimi tovarnimi. Gospodarski in trgovski značaj razstave pa bo dopolnjen s širšimi konferencami: medmestno konferenco gostinskih zbornic za vso državo, konferenco grosističnih trgovskih podjetij za sadjarstvo in vrtnarsko orodje ter drugimi.

Berite in naročite »Ljudsko pravico-Borbo«!

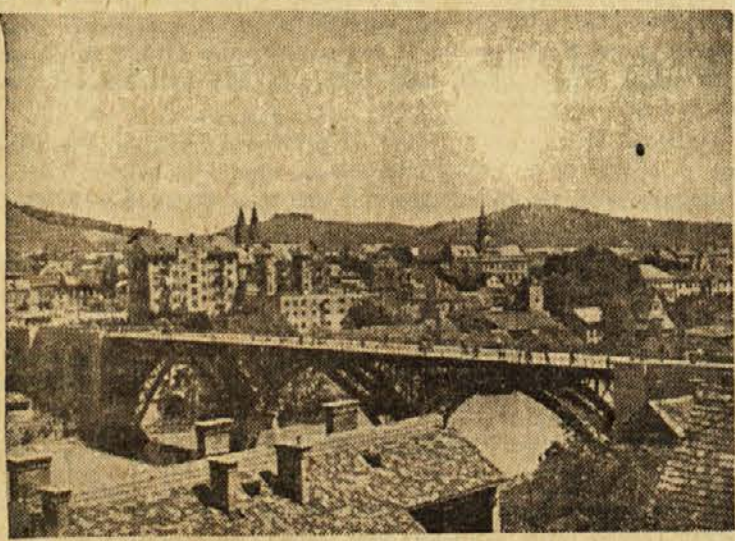
Velenjski rudarji se pripravljajo na dvojno slavlje

Nemirne noči 6. julija 1941. so v Velenju izginili nemški lepaki, napisli in kažipotli. Jutranje sonce je obsvetilo velike rdeče črke: Dol s fašizmom! To je bilo v kraju, kjer so Nemci mislili, da so popolnoma varni, švabskim krvnikom je bil to prvi grozeči opomin. Sledile so aretacije. Ze naslednjega dne so jih nad 70 odpeljali v taborišče smrti Mathausen. Le redki so se vrnili, med njimi oba Mravljaka.

Borci partizani so se zatekli na Draško goro, kjer je bil štab šaleške enote. Nemci niso mogli zadušiti vse večjega upora, ki se je razširil po vsej Šaleški dolini. Ulrich Kristl in Jože Povh Franc-Isak in še drugi so upor vodili. Povsod so presenečali Nemce in obračunavali z izdajalci. Še istega leta, 10. X. so napadli Šostanj. Takrat so Nemci zaslužili, da imajo opravka z organiziranimi borci, ki so se povezali v savinjsko enoto in sestavili prvi štajerski bataljon, ki ga je vodil Stane Rozman. Tak je bil začetek upora v Velenju in z njim v Šaleški dolini.

Trinajsta obletnica tega zgodovinskega dogodka bo velik praznik za velenjsko občino. Združili ga bodo z rudarskim praznikom, 3. julijem. Zvečer pred 3. julijem bodo zagoreli po bližnjih gričih kresovi. Naslednje jutro bo budnica, popoldne pa povorka na jezero. Sporred bo bogat: godba, recitacije, telovadba, pevski zbori in igra »Brigada prihaja«.

V ponedeljek zjutraj bo partizanski napad na Pesje, nato pa miting. Padlim borcem bodo odkrili spominsko ploščo, nakar pa bodo odšli v Velenje, kjer se bo praznovanje nadaljevalo. Na mitingih bosta govorila stara borca Ulrich Kristl in Povh Franc-Isak.

Dravski most v Mariboru in del mesta